Leto XXIV., št. 32 — Ljubljana, četrtek 10. februarja 1944 — Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22 31-23 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase za Italijo in inozemstvo: UPI S. A. MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22 31-23 31-24

Rokopisi se ne vračajo

Abermals starke Sowjetangriffe abgewiesen

Brückenkopf Nikopol geräumt — 73 Feindpanzer in Abwehr und Gegenangriff abgeschossen — 31 Bomber bei Terrorangriff auf Frankfurt (Main) vernichtet

Aus dem Führerhauptquartier, 9. Febr. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Von vorbildlichem Kampfgeist erfüllt, wiesen unsere Truppen in schweren Abwehrkämpfen bei Nikopol, westlich Tscherkassy, östlich Shaschkoff, südlich der Beresina, südlich und westlich des Ilmensees, sowie im Raum von Luga starke bolschewistische Angriffe und Durchbruchsversuche unter Bereinigung oder Abriegelung örtlicher Einbrüche ab.

Der Brückenkopf von Nikopol wurde nach sorgfältiger Zerstörung aller militärischen und kriegswirtschaftlichen Anlagen befehlsgemäss geräumt.

Östlich Shaschkoff wurden in Abwehr und Gegenangriff 58 feindliche Panzer vernichtet, südlich der Beresina, wo die Bolschewisten mit Strafgefangenenformationen angriffen, 15 weitere Kampfwagen abgeschossen.

In Raum von Witebsk beschränkten sich die Bolschewisten nach den schweren Verlusten der letzten Tage auf schwächere Einzelangriffe, die im zusammengefassten Feuer zerschlagen wurden.

Bei den schweren Abwehrkämpfen zwischen Pripjet und Beresina haben sich die unter Führung des Generals der Artillerie Weidling kämpfende 36. und 134. Infanteriedivision unter den Eichenlaubträgern Oberst Conrady und Generalleutnant Schlemmer hervorragend bewährt.

Im Landekopf von Nettuno wurden unsere Stellungen trotz hartnäckigen britischen Widerstandes um mehrere Kilometer vorverlegt und siebenhundert Gefangene eingebracht. Starke von Panzern und Schiffsartillerie unterstützte feindliche Gegenangriffe wurden abgewiesen. Die Kämpfe sind noch im Gange.

Unsere Luftwaffe setzte feindliche Batterien bei Aprilia durch Volltreffer ausser Gefecht, zerstörte mehrere Materiallager und vernichtete sechs feindliche Flugzeuge. Feindliche Ausladungen im Landekopf wurden wirksam durch Schlachtflugzeuge und schwere Batterien bekämpft.

An der Südfront lebten die Kämpfe im Abschnitt von Cassino-Terelle wieder auf. Zahlreiche feindliche Vorstösse blieben hier erfolglos.

Nordamerikanische Flieger-Verbände führten in den Mittagsstunden des 8. Februar einen erneuten Terrorangriff gegen Orte in Westdeutschland, insbesondere wurden Wohngebiete der Stadt Frankfurt am Main schwer getroffen. Die Bevölkerung hatte Verluste. Luftverteidigungskräfte vernichteten trotz ungünstiger Abwehrbedingungen 31 feindliche Flugzeuge, in der Mehrzahl viermotorige Bomber.

In der vergangenen Nacht warfen einzelne feindliche Flugzeuge Bomben in West- und Nordwestdeutschland.

Reichsmarka je stabilna

Minister Walter Funk o nemški gospodarski politiki

Berlin, 9. febr. DNB. Na glavnem letnem zborovanju nemške državne banke je imel minister za narodno gospodarstvo in predsednik nemške državne banke Walter Funk v sredo govor, v katerem je dejal:

»Nemška gospodarska politika ima v vojni le eno nalogo in en cilj: dvig vojne proizvodnje do skrajnih možnosti. Tudi denarna in valutna politika se morata podrediti tej nalogi. To se je zgodilo z dobrim uspehom. Vrednost marke je ostala stabilna ter je bila obvarovana pred vsemi pretresljaji.

Za obdržanje urejenih valutnih razmer l. 1943 n so bili potrebni bistveni novi ukrepi. Oba glavna vira — davki in posojila — sta zadostovala, da je neposredna kreditna moč državne banke ostala slej ko prej v pravilnih mejah. Ako niso bili potrebni novi valutno-politični ukrepi, potem to pomeni, da je bilo naše nadzorstvo nad cenami in mezdami ter naš gospodarski sistem skupno z vodstvom denarnih in kreditnih potreb sposobno, da tudi l. 1943 uravnovesi napetosti med denarno in blagovno stranjo v korist ohranitve stabilnosti naše valute. Da so se te napetosti leta 1943 povečale, ne more nikogar čuditi. Normalni civilni uporabi je bilo na razpolago še manj blaga — da ne govorimo o predmetih za naložbo — dočim je samo denarni obtok narasel za okrog 4.2 milijarde mark. Vsled tega je tem več vreden uspeh, ki se kaže v skoraj nespremenjenih cenah na debelo in v stabilnih stroških preživljanja. Nemški človek smatra to danes kot nekaj samo po sebi umevnega. To obnašanje nam kaže neomajno zaupanje prebivalstva v državno vodstvo in v zmago nemškega orožja.

Valutni problem igra v živahnih debatah v Angliji in Ameriki že kako leto najvažnejšo vlogo. Dejstvo, da tako poudarjajo valutno vprašanje, ima dva vzroka. Naši sovražniki imajo zato tolike skrbi, ker jim pripravljajo socialni problemi, zlasti vprašanje cen in mezd, vedno večje težave, denarna in valutna vprašanja pa so s to ureditvijo življenja in gospodarstva neločljivo vezana. Po drugi strani hočeta obe državi spraviti na temelju valute na dan svoje svetovnopolitične zahteve po moči. Razumljivo je, da se sedaj tudi boljševiki vključujejo v to igro sil, ki so jo jasno spregledali. Toda dočim se naši nasprotniki pričkajo o ureditvi sveta, ki obstoja le v njihovi domišljiji, je postal novi red evropskega in velikovzhodnoazijskega gospodarskega področja pod vodstvom Nemčije in Japonske že pomembna realnost.

Klirinški dolgovi Nemčije njenim trgovinskim partnerjem so se v preteklem letu povečali, toda z upravičenim ponosom lahko opozorimo na to, da smo svoj izvoz obdržali v skoraj predvojni meri. Zadnji vzrok za klirinške zadolžitve leži v silovitih naporih in delih Nemčije v boju za obstoj svojega naroda in za nadaljnji obstoj vseh evropskih narodov, ki bi bili v primeru boljševiške zmage tudi potegnjeni v boljševiško zmedo. Inozemski upnik Nemčije naj bi pomislil, da so njegove na marke glaseče se terjatve vrednostno trdne in da ne bo nanje vplivalo znižanje kupne moči lastne valute, da je ogromno narasla proizvodna moč Nemčije najzanesljivejši porok za blagovno pokritje zahtev po končani vojni in da končno s pomočjo, ki jo trenutno daje Reichu, brani tudi svoj lastni obstoj pred usodo, ki bi doletela vse evropsko življenje v primeru sovjetske zmage. Danes dvomiti v sigurnost svojih terjatev napram Nemčiji bi pomenilo opustiti vero v lastno bodočnost.«

Boji v južni Italiji

Berlin, 8. febr. DNB. Na predmostju Nettuna so se včeraj invazijski oddelki omejili na krajevni sunek nekega ameriškega bataljona južnozapadno od Cisterne, podprt z oklopniki, ki pa so ga nemške čete razbile. Američani so izgubili tri težke oklopnike in več ujetnikov. Popoldne so dosegli nemški napadalni oddelki tik pri Apriliji nekaj krajevno vrednih pozicijskih uspehov. Pri malenkostnih nemških izpadih so bile Angležem prizadete dokajšnje izgube in je bilo dovedenih 207 angleških ujetnikov. Težki in daljnostrelni nemški topovi so skupno z nemškim letalstvom napadali obalni suhozemski promet, pomole, skladišča in četna bivališča pri Nettunu in Anziju ter četne pokrete na Pontinski planici. Na morju sta bili ponovno zažgani dve veliki prevozni ladji, razen tega pa so bile tri tovorne ladje in en rušilec težko poškodovane z bombnimi zadetki.

Na južnoitalijanskem bojišču so se ob nemških višinskih postojankah severnovzhodno od Castelforta izjalovili trije sunki anglo-ameriških napadalnih čet. Na področju Cassino—Terelle nadomeščajo ameriško-francoski oddelki svoje velike izgube z novimi ojačenji. Te so zgolj na žarišču severozapadno od Cassina prešle h krajevnemu sunku, ki je propadel v toči nemškega topovskega ognja in metalcev min, ter sta bila pri tem uničena dva ameriška oklopnika. Na visokih Apeninih so novi snežni meteži ovirali bojevanje. Dva nemška oddelka napadalnih in rušilnih čet sta dovedla skupno 15 ujetnikov. Angleško zatrjevanje o zavzetju krajev Pizzoferrato in Gamborale za nemškimi črtami ni resnično, ker tu sploh niso bili boji.

Izjalovljena preizkušnja

Madrid, 9. febr. »Vse kaže, da so hoteli zavezniki z izkrcanjem pri Nettunu napraviti neke vrste generalko za večje operacije«, piše v komentarju list »Informaciones«. »Generalka pa se je temeljito ponesrečila, zakaj po 16 dneh se izkrcanim četam ne le ni posrečilo prodreti do bližnjega Rima, temveč so danes kljub malim nemškim enotam v nikakor ne ugodnem položaju. Ako se morajo zavezniki pri izkrcanju na obali, ki ni utrjena in je le slabo branjena, umakniti pred nemškimi četami, kako bodo potem izvršili uspešno izkrcanje ob atlantski obali ali na francoski sredozemski obali?«

»Pueblo«, ki tudi komentira boje pri Nettunu, je napisal: »Danes je jasno, da zavezniške izkrcevalne operacije ne predstavljajo za nemško vrhovno poveljstvo nikakega presenečenja. Izkazalo se je, da je taktika maršala Kesselringa pravilna ter se bo severnoamerički tisk sedaj nerad spominjal na svoja propagandna poročila pod naslovom »Največja Kesselringova napaka«.

Napad na nemški bolniški vlak

Berlin, 8. febr. Angloameriški letalci so 6. februarja napadli na italijanskem področju nemški bolničarski vlak. Več potnikov, ranjencev in zdravniškega osebja je bilo ubitih ali ranjenih. Popolnoma izključena je bila zamenjava bolniškega vlaka s kakim drugim vlakom ker je bil razločno označen po mednarodnih predpisih.

Izsledítev in uničenje razbojniške tolpe

Rim, 8. febr. V Piemontskih alpah je italijanska policija iztaknila šest pobeglih angleških vojnih ujetnikov, ki so se skrivali od dneva Badoglijevega izdajstva. Bili so šest mesecev strah prebivalstva. Pet jih je bilo obsojenih na smrt.

Turin, 8. febr. Že nekaj časa je kraje v okolici Turina terorizirala neka tolpa, ki je ponoči vdirala v kmetije, izropala prebivalstvo in že pri najmanjšem poizkusu odpora takoj streljala. Pri neki na veliko izvedeni čistilni akciji republikanske narodne garde pa je uspelo iztakniti to tolpo.

Posebno sodišče za obrambo države je obsodilo 6 kolovodij te tolpe na smrt, ostale bandite pa na 30 let ječe. Smrtne obsodbe so bile takoj izvršene.

Milan, 9. febr. Posebno sodišče za obrambo države je obsodilo v Bresciji zaradi podpiranja sovražnika in poizkušnega umora dva tolovaja na smrt. Prošnja za pomilostitev je bila odklonjena ter smrtna kazen izvršena.

Močni sovjetski napadi znova zavrnjeni

Predmostje pri Nikopolju izpraznjeno — 73 sovražnih oklopnikov sestreljenih — 31 bombnikov uničenih pri terorističnem napadu na Frankfurt

Führerjev glavni stan, 9. febr. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

Prežete z zgiednim bojnim duhom so odbile naše čete v težkih obrambnih bojih pri Nikopolju, zapadno od Cerkasov, zapadno od Žaškova, južno od Berezine, južno in zapadno od Ilmenskega jezera ter na področju pri Lugi močne boljševiške napade ter poizkuse proboja in so očistile ali zajezile krajevne vdore.

Predmostje pri Nikopolju je bilo po skrbnem uničenju vseh vojaških in za vojno gospodarstvo važnih naprav na povelje izpraznjeno.

Vzhodno od Žaškova je bilo v obrambi in v protinapadih uničenih 58 tankov, južno od Berezine, kjer so napadli boljševiki z oddelki kaznjencev, pa še nadaljnjih 15 bojnih voz.

Na področju pri Vitebsku so se boljševiki po težkih izgubah zadnjih dni omejili na posamezne slabotnejše napade, ki so bili razbiti v strnjenem ognju.

V težkih obrambnih bojih med Pripjetom in Berezino sta se posebno odlikovali pod vodstvom topniškega generala Weidlinga boreči se 36. in 134. pehotna divizija pod poveljstvom odlikovanca s hrastovimi listi polkovnika Conradyja in generalnega poročnika Schlemmerja.

Na predmostju pri Nettunu so bile naše postojanke kljub trdovratnemu britanskemu odporu za več kilometrov pomaknjene naprej in je bilo privedenih 700 ujetnikov. Močni, z oklopniki in ladijskim topništvom podprti sovražni protinapadi so bili zavrnjeni. Boji še trajajo.

Naše letalstvo je z zadetki v polno izločilo iz boja sovražne baterije pri Apriliji, razrušilo več skladišč materijala in uničilo 6 sovražnih letal. Sovražna izkrcevanja na predmostju so bojna letala in težke baterije uspešno obstreljevale.

Na južnem bojišču so znova oživeli boji v odseku pri Cassinu-Terelle. Številni sovražni sunki so ostali tu brez uspeha.

Severnoameriške letalske jate so v opoldanskih urah 8. februarja izvedle nov terorističen napad na kraje v zapadni Nemčiji, zlasti težko zadeti so bili stanovanjski okraji v mestu Frankfurtu ob Menl. Prebivalstvo je imelo izgube. Sile protiletalske obrambe so kljub neugodnim obrambnim pogojem uničile 31 sovražnih letal, po večini štirimotornih bombnikov.

V pretekli noči je vrglo nekaj sovražnih letal bombe na zapadno in severnozapadno Nemčijo.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 9. febr. DNB. Današnje vojno poročilo sle glasi:

»Na Aunuški ožini so poizkušali sovražni udarni oddelki na dveh mestih privesti ujetnike, vendar brez uspeha. V severnem delu Oneškega jezera sta naša obalna in letalska obramba odbili sovražni sunek preko ledu na obalo, pri čemer je bilo zaplenjenih ali uničenih 6 sovražnih motornih bark.

Po potrjenih vesteh so bili v noči na 7. februarja trije sovražni bombniki sestreljeni na morju pred Helsinki. Nadalje je bilo ugotovljeno, da so bili številni nadaljnji sovražni stroji poškodovani od protiletalske obrambe.«

Delna evakuacija Helsinkov

Helsinki, 8. febr. Šef civilne letalske obrambe v Helsinkiju je pozval vse do 16 let in nad 60 let stare osebe ter bolnike k prostovoljni evakuaciji.

Helsinki, 9. febr. Govornik finskega poslaništva v Washingtonu je izjavil, da je stališče Finske ostalo neizpremenjeno. Tudi ako bi bili Helsinki izravnani z zemljo, ne bi Finci kapitulirali.

Težišče zimske bitke na vzhodu pomaknjeno v srednji odsek

Pomembni obrambni uspehi južno od Berezine in pri Vitebsku — Na jugu in severu vzhodnega bojišča le krajevno omejeni boji

Berlin, 9. febr. DNB. S severa došli val mraza je sedaj zajel tudi večje dele srednjega odseka bojišča. Nekoliko je strdil ozemlje, tako da se je težišče zimske bitke 7. februarja pomaknilo bolj na področje med Pripjetom in Finskim zalivom.

Zlasti južnozapadno od Berezine so napadli boljševiki, samo na žarišču s šestimi močno strnjenimi strelskimi divizijami proti severu in zapadu. Razen nekaj krajevnih vdorov, ki so bili po večini zopet očiščeni, je uspelo nemškim četam odbiti sovjetske množice in v polni meri obdržati svoje postojanke. Topništvo in letalstvo sta podpirala nemške grenadirje in s tem pomagala pri novem pomembnem obrambnem uspehu. Sovražna zbirališča so bila s pomočjo bombnikov ponovno razbita, napadajoči strelski valovi pa so bili že pred nemškimi črtami zgrabljeni od ognja nemških baterij ter prisiljeni k tlom.

Tudi pri Vitebsku so boljševiki nadaljevali poizkuse, da bi prebili fronto. S težiščem južnovzhodno od mesta so po zelo siloviti topniški pripravi ponovno napadli s številnimi, svežimi in z oklopniki podprtimi divizijami. Kljub velikim naporom v prejšnjih bojih so odbili nemški grenadirji napade, obenem pa sestrelili mnogo sovjetskih oklopnikov. Sovražnik, ki je ponekod izgubil tudi po dve tretjini svojih oddelkov, se je moral zadovoljiti z enim samim že zajezenim vdorom. Zelo hude bitke so divjale ob Lučesi, nekem malem, v Dvino izlivajočem se potoku, kjer je sovražnik od 3. februarja podvzel skoraj že 20 težkih napadov, ne da bi dosegel svoj cilj. Severnozapadno od mesta so bili sovražni sunki nekoliko slabši, vendar se sovražnik tudi tu ni mogel prebiti. Glavna bojna črta je ostala trdno v nemški oblasti. Od nedelje trajajoče večinoma jasno vreme je povzročilo obojestransko zelo živahno letalsko delovanje. Nemški bojni in strmoglavni letalci so prisilili več baterij k molku ter so uničili pri topovih nakopičeno municijo. Lovska letala, ki so ščitila letalske napade, so v obrambi sestrelila 22 sovjetskih letal. Še v noči na 8. februarja so nadaljevali nemški vojni letalci svoje napade na sovražne, na bojišče vozeče sovjetske vlake, ki so točno zadevale svoje cilje, so uničile in poškodovale več prevoznih vlakov in z žgale skladišča materijala.

Vsled teh novih nemških obrambnih uspehov v srednji vzhodnega bojišča so stopili boji v severnem odseku bolj v ozadje. Severno od Nevelja so vdrli napadajoči grenadirji na zbirališča dveh sovjetskih divizij, ki so jih razbili, ter so kljub neprestanim protisunkom sovražnika pomaknili glavno bojno črto za dva do tri kilometre naprej. Pri tem so uničili več oklopnikov in zvišali s tem število v tem odseku v zadnjih 9 dni sestreljenih ali iz boja izločenih oklopnikov na 59. Nadaljnjih 16 oklopnikov so uničile nemške čete severno od Msage, ob zapadnem robu Ilmenskega jezera, kjer so odbile močne, z bojnimi letali podprte napade in ponovno osvojile izgubljeno ozemlje. Severnozapadno in severno od Luga so se istotako izjalovili z letali podprti sovražni sunki. Nekaj napadalnih podjetij proti zapadno od Luge prodrlim sovjetskim silam je doseglo zaželene cilje. Oskrbovalne ceste so bile osvobojene ter je bilo zavzetih več krčevito branjenih krajev. Tudi pri Narvi je že več dni trajajoči nemški protinapad napredoval kljub silovitim sovražnim protisunkom.

Na jugu vzhodnega bojišča so bili boji v nasprotju z zadnjimi dnevi bistveno slabši. Na področju pri Nikopolju je sovražnik sicer nadaljeval pritisk, vendar je prišlo tu enako kakor z padno od Čerkasov le do krajevnih spopadov. Vzhodno od Žaškova so poizkušali boljševiki, da bi znova vtisnili nove nemške postojanke, dosiej pa niso imeli nikakega uspeha, čeprav so morali to plačati z izgubo 17 oklopnikov. Na cesti Rovno-Dubno so se izjalovili krajevni sovražni napadi, dočim je jasten sunek severno od Dubna vodil do zavzetja nekega večjega kraja. Letalstvo se na jugu vsled dežja, megle in snega ni moglo udejstvovati. Nekaj sovražnih letal je bilo od nemških lovcev, ki so ščitili ozemlje, napadenih ali pregnanih.

Skupno z 22 samo pri Vitebsku sestreljenimi letali so izgubili boljševiki v letalskih bojih ter vsled delovanja protiletalskega topništva na vsem bojišču 45 letal.

K položaju na bojiščih

Berlin, 9. febr. DNB. Čeprav sovražna propaganda dramatizira poročila o položaju na vzhodnem bojišču, smatra vojaški dopisnik DNB-ja pri presoji prvenstva posameznih evropskih bojišč kot primerno, da se v sedanjem trenutku bavi prav z dogodki na zapadu in jugu Evrope. Hallensleben piše:

Položaj nikakor ni tak, kakor ga skušajo prikazati poročila z nasprotnega tabora. Gotovo je, da se vrše na vzhodu premikanja, ki obljubljajo sovjetskim četam, kakor se zdi, nove večje pridobitve ozemlja, toda tudi ta premikanja pomenijo vse kaj drugega kakor izpolnitev tega, kar si je boljševiško vodstvo postavilo za cilj svoje zimske ofenzive. Morda moramo dejstvo, da Nemci silijo svojega nasprotnika k vedno novi uporabi sil s tem, da mu puščajo vabljive, a ne izpolnjive možnosti, smatrati kot ustvarjanje pogojev za končni boj v zgodovini te vojne.

Bolj kakor kdaj koli in zlasti pri opazovanju položaja na vzhodu dobi pozoren opazovalec vtis, da se ta vojna sicer naglo približuje svojemu višku, da pa vsebuje trenutni položaj še vse sestavine presenetljivega razvoja. Zato je popolnoma razumljivo, ako se nemški vojaški krogi, ki v razvoju na vzhodu očividno ne vidijo ničesar presenetljivega ali kaj takega, kar bi vplivalo na nemško vodstvo, trenutno vedno bolj osredotočajo svoje zanimanje na razvoj vojne na zapadu in jugu Evrope. To nam pojasni dve stvari: Mir, s katerim vojaški nemški krogi presojajo položaj na vzhodu, in trenutno prvenstvo zapada in juga pred vzhodom.

Iz vseh priprav, ki jih delajo Nemci že od srede preteklega leta, je jasno razvidno, da hočejo biti pripravljeni na vse možnosti in da se trenutno glede na vse dogodke radi odpovedujejo nekaterim prednostim, da bi bil končni uspeh tembolj gotov.

Sovražno izkrcanje pri Nettunu je s svojim dosedanjim potekom dobro merilo za možnosti, ki jih nudijo nemškim sovražnikom in Nemcem samim v bodoče pričakovane amfibijske operacije. Pri ocenjevanju nettunskega podjetja, čigar naloga je bila z enim udarcem razstajati zamrzle južnoitalijanske akcije, odrezati Nemce na južnem bojišču od njihovih zvez z zaledjem ter jih uničiti in pri tem končno z lahkoto zasesti Rim, so nemški vojaški krogi izredno rezervirani, kar pa ne ovira ugotovitve, da je ta od Nemcev izolirana nettunska fronta v zelo zanimivem položaju. Angležem in Američanom ni uspelo v 16 dneh, kolikor časa že razpolagajo s tem predmostjem, uresničiti svojih strateških načrtov. Kesselringu so koristile izkušnje, ki si jih je pridobil pri Salernu. Tu je težkemu ladijskemu topništvu svojih sovražnikov prvič postavil nasproti daljnostrelno topništvo, in sicer s tako naglico, da lahko sklepamo, da so na nemški strani postali gibljivejši tudi glede topništva. Lahko bi skoraj domnevali, da razpolagajo Nemci s tako zvanim »zračnim topniškim parkom«, ki jim omogoča spraviti celo najtežje in najbolj komplicirane daljnostrelne topove v najkrajšem času preko velikih razdalij. Pri tem sovražno ladijsko topništvo skoraj nima možnosti, da bi zagrabilo nemške baterije, ki so skupno z ostalim težkim orožjem spretno nameščene v gorah pred predmostjem.

Zelo pomemben je v zvezi s tem tudi položaj na južnem bojišču in predvsem na cassinskem področju. Poizkusi Angležev in Američanov zrušiti nemško bojišče s stalnimi napadi in z uporabo strnjenega topništva ali pa ga v zvezi s pri Nettunu izkrcanimi četami skrajšati, moramo smatrati kot izjalovljene. Izgube, ki so jih Angloameričani utrpeli pri svojih brezuspešnih poizkusih, so ogromne. Tako so velike, da so bili Angleži in Američani trenutno prisiljeni izvršiti novo razmestitev svojih čet.

Za nemškimi vojaki požrtvovalna domovina

Ženeva, 8. febr. Ameriški list »Colliers Magazine« izjavlja, da mora žal ugotoviti, da zrelo ameriški bojevniki z zagrenjenostjo na ameriško domovino, ki se kaj malo meni za vojno, žrtve in trpljenje vojakov v prekomorskih deželah. Članek pravi, da je govoril z mnogimi vojaki z vseh bojišč, ki so povsod čutili, da jih je domovina pustila na cedilu. Često se najde med ekspedicijskimi četami zavidanja polno občudovanje za nemške vojake, ki vedo, zakaj se borijo in ki se čutijo podprte od edine in na žrtve pripravljene domovine. Prej ali slej je večina bojevnikov izjavljala ameriškim vojnim dopisnikom: »Par bomb bi dobro storilo naši domovini, ki misli zgolj na sebe samo, medtem ko mi dopinašamo žrtve«.

V istem poročilu piše »Colliers Magazine« o napetosti, ki vlada na mnogih bojiščih med angleškimi in ameriškimi četami in ki je na nekem bojišču v vzhodni Aziji dovedla tako daleč, da so bile ameriške edinice pripravljene pričeti zasebno vojno proti angleškim četam, kar je bilo mogoče preprečiti v zadnjem trenutku zgolj s posegom častnikov.

Nagrada dr. Fritza Todta za nemške iznajditelje

Berlin, 8. febr. Ob prvi podelitvi nagrade dr. Fritza Todta v nekem berlinskem oboroževalnem obratu je izjavil državni minister Speer, da je navzlic vsem terorističnim napadom in drugim težavam uspelo ohraniti zaradi odličnega zadržanja nemškega delavstva nemško oboroževalno industrijo na njeni visoki stopnji in popolnoma izkoristiti produkcijsko kapaciteto. Dragocene izpodbude je pri tem dobila oborožitvena industrija od vojakov, ki so na podlagi Führerjevega poziva vložili mnogo koristnih predlogov za zboljšanje orožja in oborožitve. Ista možnost je bila potlej dana tudi ostalim Nemcem in v priznanje za njihove iznajdbe je sedaj Führer ustanovil nagrado dr. Fritza Todta. Nagrajenci prve stopnje prejmejo zlato častno iglo in 50.000 RM, druge stopnje srebrno častno iglo in 10.000 RM, tretje stopnje jekleno častno iglo in 2000 RM. Naslednji nemški iznajditelji so nosilci zlate častne igle prve stopnje:

1.) višji inženir August Cönders iz Krefelda, ki si je pridobil posebno velike zasluge kot iznajditelj in konstruktor pri razvoju municije;

2. in 3.) dr. inž. Karl Daves iz Kölna in dr. inž. Walter Echholz iz Lüdenscheida, ki sta se odlikovala na področju pridobivanja železa;

4.) generalni major dr. inž. Uto Gallwitz iz Reichenbacha;

5.) dr. inž. Georg Güllner iz Tangermünda;

6.) prof. dr Karel Küpfmüller iz Nürnberga;

7.) dr. inž. Franz Pölzgutter iz Holzheima;

8.) dr. inž. Ernst Ruska iz Heidelberga.

Ob objavi nagrade dr. Fritza Todta je imel državni organizacijski vodja dr. Ley govor, v katerem je postavil novo odlikovanje v zvezo z nemško socialno politiko.

Stavka v Fordovih tovarnah

Stockholm, 7 febr. V montažnih tovarnah Ford Motor Company v Edgewaterju v Zedinjenih državah je pričelo stavkati 3000 delavcev.

Napad na švedsko ladjo Rdečega križa

Berlin, 8. febr. O protizakonitem napadu angleških letal na švedsko ladjo »Wiril«, ki je bila v službi mednarodnega Rdečega križa in so jo angleška letala 7. februarja pred poldnevom bombardirala v luki Kios ter je pri tem bombardiranju bil ubit poleg številnih švedskih mornarjev tudi švedski zastopnik Rdečega križa dr Nielson, so se zvedele še naslednje podrobnosti:

Na osnovi pogodbe med mednarodnim Rdečim križem in švedsko vlado z ene strani ter obema vojujočima se strankama z druge strani so že delj časa uporabljali nevtralne ladje za oskrbovanje grškega prebivalstva. Med drugim plovejo švedske ladje z žitom med Kanado in Grčijo, kjer nato z manjšimi parniki porazdelijo tovor ladij. Tudi švedski parnik »Wiril« je bil v tej službi in bi naj oskrboval Egejske otoke. Ladje Rdečega križa imajo po zgornji pogodbi svojo nacionalno zastavo in znamenje Rdečega križa na beli podlagi na stenah ladij in na zgornjem krovu. Njihove vožnje vedno že vnaprej sporoči Rdeči križ vojujočima se strankama s točno navedbo odhodne luke in cilja ter že vnaprej določene proge. Tako so lahko ladje plule brez nevarnosti da bi bile napadene, tudi skozi vojna področja. Primer »Wirila« pa ponovno dokazuje, na kak nezaslišan način skrunijo angleška letala mednarodne pogodbe. Ker so vedeli za namembno luko in ime ladje ter niso z napadom na to ladjo niti najmanj škodovali nemškim interesom, je dokazano da je bilo to nečloveško ravnanje naperjeno zgolj proti grškemu prebivalstvu.

Še beseda o revoluciji

Ena izmed najbolj priljubljenih fraz komunističnih agitatorjev in zaslepljencev v vrstah OF je fraza o revoluciji, ki da jo po vsej sili mora preživeti v tej vojni tudi naš narod. Na vprašanje zakaj vam seveda nihče ne ve pravega odgovora razen da vam — če je komunist — zdrdra naučene fraze o »borbi proletariata« za zmago revolucionarne misli v trockističnem smislu. Tu in tam se kdo zaleti tudi v našo bližnjo preteklost in šče v »carščiji« »korupciji« razpadu bivše države in podobnem vzroke in razloge za »revolucionarno hotenje« slovenskega ljudstva, kakor da bi šlo pri navedenih pojavih za specifično slovenske kal družbene bolezni, ki naj bi zahtevala revolucionarni poseg.

Nekateri gredo v svoji revolucionarni vnemi še dalje in utemeljujejo potrebo temeljite revolucije pri nas s primerjavo naših razmer s — španskimi, češ da gre za povsem enaka obeležja političnega in socialnega položaja. Beseda »reakcija« je v tej zvezi posebno priljubljena, kakor da smo prav mi na bolj nazadnjaški narod v vsej Evropi ali celo na svetu. Vmes se na veliko šari o izkoriščevalnem »kapitalističnem sistemu« kakor da spadamo tudi mi — prav mi, ki nas je v tolikšni meri izmozgaval tuj, židovski kapital! — med najbolj kapitalistične družbe na naši obli. Kadar pa zmanjkajo »socialni« argumenti, tedaj se poborniki naše »revolucije« zatekajo k največjemu slepilu kar si jih je mogla izmisliti OF za varanje najširših množic, namreč k utemeljevanju nujne potrebe takojšnje izvedbe »narodne« revolucije, kakor da bi se bili šele v tej vojni in prvič v svoji zgodovini zavedli, da smo — narod pa da nas mora prav komunizem na to šele opozoriti . . .

Skratka ob vseh teh in podobnih razlagah, ki jih tudi del razumništva brez kritike slepo ponavlja za brezvestnimi špekulanti z našo usodo, si noben trezen in narodno čuteči Slovenec pri najboljši volji ne more ustvariti prave slike o »nujnosti revolucije« pri nas, ker ne vidi zanjo niti političnih niti gospodarskih niti socialnih pogojev. Edina razlaga vsega revolucionarnega početja mednarodnih teroristov pri nas je v brezobzirni borbi peščice ljudi, ki hočejo izkoristiti sedanjo vojno in položaj našega naroda v njej za dosego svojih sebičnih ciljev s tem, da se dokopljejo do moči in oblasti.

Boj za korita — v tem je na kratko ves globlji smisel te »revolucije«, ki zahteva toliko žrtev! Ker pa takšnega »visokega« cilja nihče noče priznati, se kolovodje zločinske akcije na vse načine trudijo, kako bi naš narod preslepili s svojimi visoko donečimi frazami o »revoluciji«, ki naj bi radikalno pomedla z vso našo preteklostjo in ustvarila pogoje za »novo življenje« seveda samo zato, ker tako želi peščica narodnih izkoreninjencev, ki se z vsemi sredstvi bore za oblast in ki jim je prav vseeno, kako bo naš narod izgledal ob koncu vojne. Glavno je, da oni dosežejo svoj pravi a prikriti namen: strahovlado nad slovenskim ljudstvom.

Vse to zločinsko ozadje »narodnega in osvobodilnega« pokreta je naš narod že davno spregledal in se v to »revolucionarno« past noče ujeti. Komunistični demagogiji o »revoluciji« naseda danes samo še majhen del intelektualcev, ki svojo pripadnost k slovenskemu ljudstvu manifestira s tem, da se sramežljivo odvračajo od vsega kar je naše, in iščejo rešitve za vse naša narodna vprašanja samo v posnemanju tujih vzorov namesto da bi s svojim ljudstvom vred trdno stali na naših domačih tleh in po resničnih domačih potrebah iskali novo politično, socialno in gospodarsko pot za naš narod v bodočnost.

Takšna odločitev je seveda manj udobna, ker zahteva tudi precej dela predvsem pa — samostojnega mišljenja. Če takšnega razumnika vprašate, kako si predstavlja našo domačo ureditev po vojni, vam modro odgovori: O tem ne bomo mi odločali! Za to bodo že drugi poskrbeli! . . V isti sapi pa ponavlja, ne da bi se zavedal svoje nelogičnosti obrabljeno frazo o »potrebi« revolucije pri nas. Zakaj naj bi nam bila ta revolucija tako potrebna, če pa bodo naposled o vsem, kar je naše, odločali drugi? Na to logiko tak »razumnik«, ki je izgubil ne le sleherni sled samostojnega mišljenja temveč tudi poslednjo trohico svoje človeške morale, niti ne pomisli, kaiti on je samo še stroj, ki avtomatično ponavlja misli drugih, ne da bi jih tudi ocenjeval.

Tako smo se po lestvi duhovne in moralne dekadence teh ljudi, ki se radi nazivljajo »progresivno« razumništvo, dokopali tudi do absurda o utemeljevanju revolucionarne nujnosti pri nas za vsako ceno, ne da bi nam kdo vedel odgovoriti na vprašanje: zakaj revolucija? To, kar je svoje dni napisal v utemeljevanje revolucionarne nujnosti pri nas Sperans, je namreč mimo vseh za lase privlečenih argumentov »zgodovinskega razvoja« tako zapletena aritmetika poklicanega revolucionarja da se nanjo tudi povsem uravnovešeni razumnik ne more spoznati, kaj šele naše razumništvo povprečje, ki te knjige skoraj gotovo niti bralo ni. Vsi argumenti ne gredo daleč preko okvira povprečnih malomeščanskih »ugotavljanj«, ki izhajajo iz vsakdanjega nezadovoljstva običajnih filistrov kakršnih je v vsaki družbi dovolj. Lahko bi kvečjemu govorili o latentni psihološki dispoziciji za »radikalne spremembe«, ki jo je gotovo tudi drugod vedno dovolj pri istem tipu ljudi. Toda pri ugotavljanju vzrokov in povodov da ne rečemo pogojev za »nujnost« revolucije, bi morali naleteti tudi na objektivne činitelje, ki jih prav pri nas zaman iščemo.

Ali hoče na primer pri nas revolucijo — kmet? Ne le, da jo odklanja v obliki, v kakršni je prav njega v glavnem zadela, odklanja jo tudi v teoretično nakazovani obliki razlastitve in podružabljenja svoje lastnine, kajti če si naš povprečni kmet česa zares želi, potem si želi kvečjemu razširjenja in zaokroženja svoje skromne zemlje tako da bi ga zares preživljala. Statistike nam zgovorno kažejo, da bi bilo pri nas komaj toliko zemlje da bi jo pošteno razdelili med vse kmete po načelu maksimalne zasebne lastnine, ki je uveljavljeno tudi v SSSR kaj šele, da bi preostanek ki ga ni združevali še v kolhoze ali v kaj podobnega.

Ali si želi pri nas revolucijo — delavec? Gotovo se je tudi naš delavec boril in se še vedno bori za izboljšanje svojih delovnih pogojev, toda prav tako dobro ve da se na ruševinah naše domovine ne more zgraditi boljše življenje, ki naj bi tudi njemu jamčilo boljšo ureditev delovnih pogojev. Naš delavec tudi ve, da brez dela ni jela in da so zato navadna demagogija fraze o spremembi družbenega reda v tem smislu, da »delavcem ne bo več treba delati«, ali pa v smislu zamenjave poslov med ročnim in duševnim delavcem kar je tudi ena izmed priljubljenih »revolucionarnih« fraz.

Sicer pa je pri nas rešitev delavskega vprašanja neposredno povezana predvsem z našo občo narodno rešitvijo, ki bo morala med drugim zajeti tudi vprašanje židovskega kapitala na naših tleh. V pravični rešitvi tega vprašanja je v pretežni meri tudi že rešitev delavskega vprašanja. Naš delavec nadalje ve, da glede na naš gospodarski sestav nikakor ni edini poklican, da najde občo rešitev za vsa naša socialna vprašanja temveč da mora prav v tem pogledu upoštevati tudi stališče in potrebe drugih stanov, saj bi bilo smešno trditi da je naša dežela izrazito kapitalistična dežela, v kateri bi delavski proletariat kot izkoriščani razred tvoril večino, vse drugo pa bi bil samo »razred izkoriščevalcev«. Naše »revolucionarna« praksa zadnjih dveh let mu je konec koncev še najboli odprla oči. Kako naj zaupa frazam »revolucionarjev« o borbi za novi, pravičnejši družbeni red ko na ponadanje vsi ti »revolucionarji« prav tistemu »razredu izkoriščevalcev«, proti kateremu naj bi se boril za svoje pravice? Ljubljanska salonska gospoda, trgovci in industrijci, ki so že imeli priliko pokazati svoj »socialni čut« v praksi da ne govorimo o življenjskih propalicah delomrzneži in potepuhih, ki so med kolovodji »revolucije«, mu pač ne morejo nuditi jamstva, da gre tu res za borbo za pravice delovnega ljudstva kakor se to skuša dokazati.

Ali si želi revolucijo pri nas — trgovec? Ali si jo želi — industrijec? Ali si jo želi naše meščanstvo? Niti subjektivno niti objektivno ni za to prav nikakih pogojev. Radikalno spremembo svojih delovnih pogojev si morda pri nas še najboli želi — uradništvo seveda tudi ono ne za ceno svoje likvidacije, kajti naposled spada tudi ono med »meščanstvo«, proti kateremu je komunistična revolucija načelno naperjena. Ali si torej moremo misliti, da bi uradništvo, ki samo spada pod udar revolucije, s podpiranjem revolucije žagalo vejo, na kateri sedi? Ne smemo naposled pozabiti, da se naše uradništvo tudi zaveda, da od požgane, izropane in na vse mogoče načine uničene domovine nikakor ne more pričakovati boljših prejemkov. Primer »plač« v novomeški »republiki« je to tudi v praksi kar najboli zgovorno potrdil.

Kdo si potemtakem še želi revolucije pri nas? Da si jo želijo tisti ki na prostovoljno in svobodno zaupanje ljudstva ne morejo računati, to je povsem naravno in velja za vse kraje in čase, ne samo za nas. Da si jo po svoje žele tudi vsi lenuhi, postopači in delomrzneži ker od nje pričakujejo še bolj udobno življenje brez dela, to je za vsakogar prav tako na dlani. Da si jo pa zares želi delovno ljudstvo o tem lahko govoričijo samo ljubljanski salonski komunisti in njih lahkožive »tovarišce«.

Škoda bi bilo izgubiti eno samo besedo o tem, da nam je revolucija potrebna zaradi narodnih »povezanosti s slovanskimi brati« in podobnih sentimentalnosti, kakor da so si Marx, Lenin in Stalin izmislili orožje revolucije zaradi slovanske misli! Razen tega bi mi Slovenci še prav posebno radi vedeli, zakaj je v imenu tega »bratstva« slovenski revolucionar pobil toliko Slovencev svojih krvnih bratov?

In še z neko frazo moramo na tem mestu za vselej obračunati. Ta ali oni naš razumnik se ne more otresti misli o »nujnosti« revolucije pri nas z izgovorom, da je naposled ves ta revolucionarni pohod naperjen predvsem proti »politični reakciji« na slovenskih tleh kakor da se je pri malem slovenskem narodu zbrala prav vsa reakcija tega sveta. In vendar prav dobro vemo, da ni Slovenca, ki bi v svojem srcu ne bil trdno in globoko prepričan da bo nov čas zahteval tudi od nas nova pota, da pa je prvi pogoj, če hočemo kdaj kreniti na ta pota, da se kot narod čimbolj neokrnjeno ohranimo.

Revolucija, ki nam je zares potrebna je zato samo revolucija duhov, ki naj že sedaj mobilizira vse naše duhovne in materialne sile za naše naloge jutri. Te prav gotovo ne bodo majhne! Ta revolucija pa ne pomeni uničenja in razdejanja, še najmanj seveda pobijanja lastnih ljudi, temveč samo pozitivno in konstruktivno delo v korist našega narodnega obstoja. Prav slovenski revolucionarji bo zato samo tisti, ki bo naš narod po poti samochranitve vodil na pota ustvarjanja in dela za boljšo bodočnost vseh njegovih sinov. Takšna revolucija, revolucija dela in obnove, nam je edina potrebna.

Te vrste obnova se je že izvedla v Nemčiji, kjer se je narod lotil dela po skrbno izdelanem načrtu narodnosocialistične stranke in kjer so bile na mah odpravljene vse ovire zastarelih nazorov, počasnega reševanja javnih zadev in znanih formalnosti, ki so v starem redu onemogočale najvažnejša dela. Pred vsem pa so onemogočale skupen napor vsega naroda v službi domovine. Na pot poživljenega dela so po nemškem zgledu krenile Slovaška, Rumunija in druge evropske države, ki so se z uspehom lotile dela ter bile pri tem deležne vse podpore svojega velikega in mogočnega zaveznika. V ta pravec obnove mora kreniti tudi naše ljudstvo, kajti le na ta način bo mogoče ozdraviti rane, prizadejane od komunistov našemu narodu in njegovemu gospodarstvu.

Vse drugo je samo zločinsko početje neodgovornih elementov, ki bodo za svoja brezvestna dejanja morali nekoč položiti račun pred vsem narodom, v kolikor jih že prej ne bodo zmlela kolesa tiste revolucije, ki so jo sami zanetili.

A. S.

Vročinski val v Buenos Airesu

Madrid, 9. febr. Vročinski val, ki vlada v argentinski prestolnici, je povzročil splošen beg prebivalstva iz mesta na bližnjo obalo »Mar del Plata«. Vsled vročine je v enem dnevu umrlo deset oseb, 318 pa jih je moralo iskati pomoči pri Rdečem križu.

Zatemnitev od 18. do 6.

Pokrajinska uprava sporoča, da je počenši z dne 8. februarja t. l. zatemnitev od 18. do 6.

Razdelitev nagrad za najboljšo domobransko koračnico

Po razpisu nagradnega natečaja za najboljšo domobransko koračnico je prispelo na poveljstvo Slovenskega domobranstva mnogo pesmi, od katerih pa jih je v pretres komisije prišlo samo 10, ker ostale niso odgovarjale razpisu.

Komisija, ki se je sestala dne 27. januarja t. l. ob 17.30 v opernem gledališču je bila sestavljena takole: predsednik podpolkovnik g. **Ferdo Herzog**, namestnik upravnika drž. gledališča v Ljubljani; člani: nadsvetnik g. **Hary Svetel**, direktor opere g. **Vilko Ukmar**, direktor drame g. **Ciril Debevec**, skladatelj g. **Janez Gregorc**, kapelnik g. **Florjan Leskovar**, stotnik g. **Ladislav Lah**, nadporočnik g. **Daniel Barle**, književnik g. **Stanko Kocper**.

Po predvajanju vseh v poštev prihajajočih pesmi je komisija soglasno sklenila, de se prva nagrada ne podeljuje nobeni predloženih koračnic, drugo nagrado pa je razdelila tako, da dobi pesem pod geslom »Za vero in dom« 300 lir, pesem pod geslom »Kriški—Bistran« pa 200 lir.

Poveljstvo Slovenskih domobrancev vabi tekmovalce, da se oglase v Srednji tehnični šoli v Aškerčevi ulici, I. nadstropje desno (Šolski odsek), da jim bodo vrnjene predložene pesmi, oziroma da sklenejo dogovor za eventuelni odkup.

Gledališka predstava za begunce

Uprava narodnega gledališča v Ljubljani nam je v svoji naklonjenosti do ubogega preganjanega prebivalstva s podeželja oskrbela v ponedeljek brezplačno predstavo »Cvrček za pečjo«. Vsa hiša je bila polno zasedena, tako se je zveselila naša begunska družina nepričakovanega prijetnega iznenadenja. Ne da se trenutno napisati, kako blagodejen učinek je imela ta plemenita gesta gledališke uprave. Še danes se pogovarjajo o teh in onih doživljajih v lepi veliki hiši, katere marsikateri doslej še ni niti videl od znotraj.

Največji učinek je pa ta, da se nam je za par ur pretrgala grenka tuga, ki nam jo begunsko življenje neprestano vsiljuje. Premnogi so se po dolgih tužnih dneh vil spet enkrat prav prisrčno nasmejali sijajnemu izvajanju nam podeželanom nedosegljivega igralnega osebja brez izjeme. Bil je svetel trenutek, ki nam ne pride iz spomina in se bo oživljal še dolgo ob pripovedovanju domačim spet v naših vaseh.

Pa tudi kulturni učinek ni zgrešen. Marsikateri fant in dekle, mož in žena sta se spominjala svojih nastopov na domačem odru, ki so danes, žal, oh, žal, skoro vsi v pepelu. Ta in oni je gledal tudi ustroj scenerije in odra samega, kar bo skušal posneti pri gradbi novih Prosvetnih domov, ko se vrnemo.

Upravi narodnega gledališča in posebej ravnateljstvu drame naša prisrčna zahvala! Imejte zavest, da ste s tem izvršili lepo kulturno delo! Hvala Vam!

Za odbor dolenjskih, notranjskih in belokranjskih beguncev: Škulj.

Delavski vestnik

Važen uspeh predavanj za delavstvo

Protikomunistična predavanja po industrijskih delavnicah in obratih so velike važnosti zlasti zato, ker na njih naš delovni človek sliši nepotvorjeno besedo resnice. Nekdaj ga je komunistična propaganda obdelovala s svojim zlaganim slovstvom, ki so mu ljudje podlegali deloma tudi zaradi njegove ilegalnosti kar mu je dajalo obeležje nekake romantične tajnstvenosti. Glavni čar teh tiskovin je bil ravno v tem, da so bile prepovedane in njih širjenje je bilo nekak romantičen šport. V resnici pa je »Slovenskega poročevalca« malokdo bral s nazljivostjo. Ako bi namreč bilo tako bi se ne dalo pojasniti, kako so mogli tudi pametni in narodno čuteči ljudje prenašati neslane in zdajalske izlive Kidriča, Baeblerja, Kardelja in drugih. Nihče ni mogel premisliti kaj bere zato so senzacij željni ljudje lahko raznašali gorostasne izmišljotine trdeč da to poročajo OFarski letaki. Posebno zlagane vesti o tolovajskih »zmagah« in »uspehih« so šle od ust do ust ter pri tem stalno naraščale. Čeprav je mogel vsakdo z nekaj premisleka ugotoviti njih bedastočo, so vendar še vedno marsikje naletela na lahkoverna ušesa.

Zdaj je te »romantike« konec. Delavci izvedo od svojih predavateljev nepotvorjeno resnico, ki jo lahko tudi sprot kontrolirajo. Zato zlagane vesti več ne užigajo. Takisto so izgubile ves svoj čar one dolgočasne in enolične rdeče litanije, ki so sledile vsakemu članku polnem huskaških fraz. Ob koncu vsakega sestavka je bilo namreč polno pozivov, naj živi ta ali oni komunistični odbor ta ali oni komunistični veljak, od Kardelja tja do Tita.

Kdor zdaj bere posamezne citate »Slov. poročevalca« kolikor jih objavljajo, isti težko razume da je takim izrazitim bedastočam prej ko slej nasedala tudi množica sicer resnih in pametnih ljudi. Vse to je bila zarotniška romantika, toda pred vsemi je naš mali človek drago plačal to zločinsko igro pokvarjenih mladičev. Zaradi lažnive krpe papirja je moralo na tisoče naših ljudi v ječo in internacijo, marsikdo pa je prišel ob življenje samo zavoljo zarotniške romantike, ki so jo tako pretkano gojili komunisti. Bodočim pokolenjem bo za vse čase nepojmljiva ta množična zabloda, ki je nosila vse znake opasne psihične okužbe.

Kakor rečeno: Vsega tega je zdaj konec. Da je led prebit, imajo veliko zaslugo predavanja delavcem, ki so razjasnila marsikako temno stran pretekłih dveh let ter pokazala pravo idejno sramotno OFarskih gesel ter zločinski značaj početja tolovajskih tolp.

Delavci, ne pozabite!

Komunisti v naših krajih so nad lastnim narodom, kateremu so se sicer izneverili, a so vendarle iz njega izšli, zagrešili zločinstva, kakršnih doslej naša zgodovina še ni poznala. Nad 15.000 žrtev in še bogve koliko neznanih, desettisoči brezdomcev, ki nimajo časa dati v usta, porušene in požgane vasi in mesta, na milijarde in milijarde narodnega premoženja uničenega — to je rezultat komunistične »osvobodilne« akcije. Njihov morilni načrt je v prvi vrsti obsegel slovenske voditelje in vse zavedne slovenske može, ni se pa ustavil niti pred nedolžnimi ženami in otroki. Njihovo rušenje in požiganje slovenskih krajev mora tudi slepcu in gluścu enkrat za vselej dokazati, da komunistom ni niti trohico mar usoda slovenskega naroda.

27 tovornih avtov starih kovin

Doslej se je najbolj izkazal šišenski okraj — Akcija se bo nadaljevala in spopolnjevala

Ljubljana, 9. februarja.

Na kratko smo že poročali, da je akcija za nabiranje starega železa in starih kovin zadovoljivo uspela. Na poziv gosp. prezidenta generala Rupnika se je Ljubljana odzvala tako, da so akcijo vodeči možje kar zadovoljni.

Pomisliti je treba, da je bila to pri nas prva akcija te vrste in da si gospodinje in gospodarji zato često niso bili na jasnem, kaj naj pripravijo in kaj vse naj izberejo iz stare ropotije, med katero je nemalo odslуženih, ne več rabnih predmetov. Ko je naša šolska mladina te dni hodila od hiše do hiše, je bila ta in ona gospodinja še v zadregi, ker ni imela nič pripravljenega za pridne roke fantov. Pa pridite čez nekaj dni je bil odgovor na prošnje nabirajoče mladeži. In prišli so ali še bodo ter dobili še »prispevek« vseh tistih gospodinj, ki prvi mah niso mogle ustreči.

Urad za obnovo je skrbno zasnoval akcijo in jo navzlic nekaterim težkočam — predvsem glede prevoza — tudi dobro izvedel. Pod vodstvom predstojnika urada gosp. podpolkovnika Miroslava Petelina se je lotilo dela kakih 15 mladih, podjetnih in marljivih tehnikov, ki pomagajo g. predstojniku izvrševati načrte v obnovitveni akciji. Delo ni preprosto, kakor bi si kdo predstavljal. Od ranega jutra je osebje urada na nogah. Treba je opraviti mnogo dela, kajti Ljubljana je veliko mesto in akcijo je treba izvesti v vseh okrajih in ulicah.

Predstojnikov namestnik g. major Vladimir Tauzes mora prav tako opravljati mnogo dela v uradu, kajti akcija za nabiranje starega železa in kovin je samo del celotne akcije urada, ki hoče uresničiti veliki načrt za obnovo naše razdejane — porušene domovine. Po podatkih, ki nam jih je dal g. major, je zdaj *v skladiščih že 7 velikih tovornih avtomobilov nabranega starega železa in starih kovin, okrog 20 tovornih avtomobilov bo pa še naloženih v teh dneh.*

Šolska vodstva so namreč organizirala nabiranje tako, da so učenci razredov pod vodstvom učiteljev in profesorjev ali učencev iz višjih razredov »obrali« svoj rajon in nabrane predmete zvozili ali zapeljali na dvorišča šolskih poslopij. Po opravljenem zbiranju so vodstva obvestila urad za obnovo, kako je akcija uspela in kje so nabrani predmeti. Še vedno prihajajo v urad sporočila šol. Akcija se torej nadaljuje in spopolnjuje.

Urad za obnovo odnaša po vsakem obvestilu svoje ljudi po nabrane predmete. Tako se v skladiščih kupičijo nabrani predmeti. 27 do vrha napolnjenih tovornih avtomobilov je resnično lep uspeh akcije.

Zanimivo je, da se je *najbolj izkazal šišenski okraj, oziroma da bomo čisto pravični, gorenješišenski okraj.* Mladina je tu s posebno vnemo in požrtvovalnostjo nabirala; tod skoraj ni bilo hiše in stanovanja, iz katerih ne bi fantje odnesli kopic starih kovin. Še so pa ulice in ceste v mestu, ki niso bile »obrane«.

Veselje je bilo gledati mladino, ko je nabirala. Prav dobro so si fantje zapomnili, kje so dobili največ in kje bodo še kaj dobili. V »razvidnici« imajo svoje stranke. Med seboj tekmujejo, kdo bo več dobil in več prinesel na zbirališče.

Pohvaliti je treba šolsko mladino, ki se je tako požrtvovalno odzvala in s tako vnemo nabirala staro kovinasto ropotijo v ljubljanskih hišah. Akcija se nadaljuje in se bo še spopolnila. Tudi onstran mestnega bloka so hiše in stanovanja s strankami, ki imajo v kakem kotu vse mogoče stare odslužene kovinaste predmete. Tudi v te predele mesta bo segla v prihodnjih dneh akcija urada za obnovo in spet bo vozil veliki tovorni avto staro železje v skladišča.

Medtem že tudi čakajo na uresničenje še mnogi drugi načrti urada za obnovo. Z železno voljo se je urad lotil dela in bo svoje načrte tudi izvedel. *Čas zahteva: porušeno domovino je treba obnoviti! Vsi vemo, koliko gospodarskih dobrin je porušil komunistični bes, vsi vemo, kakšne so bile gmotne žrtve oborožene revolucije. Zavest, da brez obnovljenih cest, mostov, hiš in gospodarskih poslopij ne moremo živeti in se dvigniti, nam daje vsem voljo do dela za obnovo domovine.*

Začeli smo in nadaljevati hočemo započeto delo. V ta namen bodo potrebne še nadaljnje akcije, še nadaljnja dobra volja ter požrtvovalno sodelovanje vsega slovenskega prebivalstva. Oblikovati se bodo morale slovenske delovne skupine, ki bodo zopet zgradile, kar je bilo porušenega. Prišel bo čas, ko bo urad za obnovo poklical slovenske ljudi, naj zagrabijo za orodje in začno graditi in popravljati. To bo nadaljnja stopnja v uresničevanju velikih obnovitvenih načrtov urada za obnovo. Ogromna je bila storjena škoda na našem gospodarstvu in zaradi tega bo treba opraviti ogromno obnovitveno delo. Mnogo bo treba žrtvovati za obnovo domovine, toda to žrtvovanje bo najplemenitejše.

Uspela akcija za nabiranje starega železa in kovin je dokaz, da se naši ljudje zavedajo, za kaj gre. Prepričani smo, da bo Ljubljana s tako vnemo sodelovala tudi pri vseh nadaljnjih akcijah našega urada z obnovo.

Gospodarstvo

Spekulacija na filatelističnem trgu

»Neues Wiener Tagblatt« prinaša članek, v katerem odgovarja na vprašanje, ali se izplača spekulacija s pisemskimi znamkami. Nezdrav razvoj cen pisemskih znamk je bil že ponovno predmet razglabljanja, ne samo v vrstah zbirateljev. Navijanje cen, ki ima svoj izvor v neoficielnih borzah za pisemske znamke v Pragi in na Dunaju in vpliva tudi na cene v vsej Nemčiji, ni ostalo neopaženo pri nemškem državnem komisarju za cene. Ves razvoj je docela nezdrav. Ker gre letni promet v stotine milijonov mark, se razvoj na trgu s pisemskimi znamkami ne more bagatelizirati. Zato je pričakovati, da bo v kratkem prišlo do korekture cen in do stabilizacije na pametni višini.

Docela normalno je, da se dviga cena onim znamkam, katerih naklada je bila majhna, zlasti če je povpraševanje zbirateljev večje, kakor ponudba. V zadnjem času pa so se nesorazmerno naglo podražile tudi znamke z velikimi nakladami, kar je pripisati izključno spekulaciji, kajti znamke kupujejo danes ne samo zbirateljі, temveč v velikem številu ljudje, ki nikoli znamk ne zbirajo in iščejo le možnost čiste spekulacije, ki je odtegnjena kontroli oblastev.

Dunajski list navaja nekaj zanimivih primerov o cenah za znamke. Tako je znamka »Das braune Band 1938« v nominalni vrednosti 1.50 marke, ki je v Michelovem katalogu za leto 1943 označena s ceno 35 mark, dosegla že ceno 140 mark. Prva serija pretiskanih znamk Češke in Moravske, ki se je že pred šestimi meseci prodajala po pretiran ceni 150 mark, stane danes 450 mark. Zato se ni čuditi, da je serija »Nothilfe block 1933«, ki je takrat stala 3.50 marke in so jo dolgo visto let povsod ponujali, tuda naglo narasla v ceni. V avgustu 1943 je znašala cena 500 mark, sedaj pa se je povzpela na 1400 mark. Klasične nemške znamke, kakor »Nürnbergring« in znamke za poštni kongres 1942 s pretiskom, ki so bile takoj ob izdaji razprodane, se danes pojavljajo zopet v katalogih s sramežljivo označbo »Cena se sporoči na vprašanje«. Serija Wagnerjevih znamk se je v šestih mesecih podražila od 250 na 450 mark. Vse te cene kažejo vrtoglavi razvoj, ki ni upravičen. Zato napoveduje dunajski list, da se bo vsa ta zgradba pretiranih cen v doglednem času popolnoma zrušila.

GOSPODARSKE VESTI

= **Bukovo oglje za obrtnike in industrijo.** Pokrajinski gospodarski svet objavlja, da bo v prihodnjih dneh zopet razdeljeval bukovo oglje za obrtnike in industrijsko porabo. Upravičenci, predvsem oni, ki pri zadnji razdelitvi niso mogli biti upoštevani, ali oni, ki nujno potrebujejo še nadaljnje količine oglja, naj se prijavijo do četrtka 10. t. m. s pismeno vlogo v uradu za kurivo, Beethovnova ul. 10, kjer bodo prejeli nakazilo.

= **Proizvodnja riža na Madžarskem.** V zadnjih petih letih so v madžarski nižini s podporo deželnega urada za namakanje izvršili obsežne poskusne nasade riža. Kakor poroča madžarski deželni urad za namakanje, so nasadi riža lani dosegli površino 5500 katastralnih oralov. Na tem področju so pridelali okrog tisoč vagonov riža. Tako je znašal pridelek na oral približno 18 metrskih stotov. V nekaterih področjih so na dobri zemlji pri pravilnem gnojenju dosegli do 30 metrskih stotov. V letošnjem letu bodo nadalje razširili površino nasadov. Madžarska vlada je v ta namen izdala tudi ukrepe, po katerih bo pridelovalcem zajamčena primerna odkupna cena.

= **Zmanjšanje obroka sladkorja v Zedinjenih državah.** Kakor poročajo iz Washingtona, bodo morali v Zedinjenih državah v kratkem znižati obrok sladkorja. Dodelitev sladkorja industriji bo znižana za 20%. Verjetno je, da bo tudi obrok za civilno prebivalstvo v enakem obsegu zmanjšan.

= **Inflacija v Čungkinški Kitajski.** Glede na naraščanje obtoka bankovcev na eni strani in zaradi pritiska Zedinjenih držav je bil v Čungkingu znižan tečaj čungkinškega dolarja nasproti ameriškemu dolarju. Med tem ko je doslej veljal oficielni tečaj 20 čungkinških dolarjev za 1 am. dolar, velja odslej razmerje 40 čungkinških dolarjev za en ameriški dolar. Tako je bila vrednost čungkinškega dolarja preko noči zmanjšana za polovico. V Washingtonu priznavajo, da bo to znižanje tečaja čungkinškega dolarja prinesla koristi Zedinjenim državam, ker se bodo zmanjšali stroški za vzdrževanje ameriških vojaških edinic na Kitajskem.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO UNION — Telefon 22-21

Početje ljubosumne, do ušes zaljubljene sedemnajstletne deklice razburja francosko letovišče

Anka in plavolaska

V glavnih vlogah **Louise Carletti, Mona Goya, Henry Garat, George Rollin**

Predstave ob delavnikih: ob 15.30 in 17.30 uri.

KINO SLOGA — Tel. 27-30

Nov Bavariafilm, ki si bo osvojil srca našega občinstva — visoka pesem našemu sportu:

Velika nogometna igra

Film, poln dramatskih pripetljajev, ne bo navdušil samo naše nogometaše, marveč slehernega tudi izredno presenetil! — V glavnih vlogah: **Gustav Knuth, René Deltgen, Maria Andergast** in najboljši predstavniki nemškega nogometa

Predstave ob 15. in 17. uri; v nedeljo ob 10., 13.30, 15.30 in 17.30 uri

KINO MATICA — Telefon 22-41

Svetovni prvak **Karl Schäfer** v najčudovitejši drsalni reviji

BELI SEN

Humor, ples, atrakcije z **Wolf Albach Retty**jem, **Oskar**jem **Sima** in ljubko umetnico na ledu **Olly Holzmann**

Predstave ob delavnikih ob 15. in 17.30 uri

Zahvala

Vsem, ki ste v tako obilnem številu spremili na zadnji poti našega blagega tovariša in uslužbenca, gospoda

JOŽETA RUSA

kurjača državnih železnic

se tem potom najlepše zahvaljujemo. Posebna zahvala pa velja častiti duhovščini, darovalcem vencev, delegaciji nemških železnic, železniški direkciji, vodstvu kurilnice, gospodom pevcem in vsem njegovim tovarišem.

Sv. maša zadušnica se bo opravila v cerkvi sv. Frančiška v Sp. Šiški v soboto 12. februarja ob pol 7. uri.

V Ljubljani, 9. februarja 1944.

UPRAVA KURILNICE

Nova komunistična slepila

Naraščajoče nezadovoljstvo ljudi skušajo komunisti potlačiti z novimi goljufivimi triki, katerim pa ljudstvo ne naseda več

Novo mesto, 6. februarja.

Vedno bolj se kaže, kako neznosno že občuti podeželsko prebivalstvo breme komunističnega »raja«. Pomanjkanje najnujnejših življenjskih potrebščin, kakršne so sol, vžigalice, kvas, tobak, zdravila itd., na drugi strani pa še vedno neprestano ropanje komunističnih krdel — vse to je odvrnilo od komunizma še zadnje njegove simpatizerje, razen seveda tistih, ki v tej nesreči dobro žive in dajejo lahko duška svojim najnižjim strastem. Komunisti to dobro vedo in si na vse načine prizadevajo, da bi potlačili ljudsko nejevoljo. Poostrili so svoj teror, a to je na drugi strani le še okrepilo odpor prebivalstva. Zato so obenem po svoji stari navadi začeli segati po novih slepilih, da bi ljudi zamotili in potolažili vsaj za nekaj časa.

Tako na primer poročajo iz Poljan pri Škocijanu, da so v tamošnji okolici začeli komunistični priganjači **pobirati pri ljudeh podpise na prazne pole.** Na vprašanje začudenih prebivalcev, na kaj naj se vendar podpišejo, jim odgovarjajo, da gre »za mir«. Če bo dovolj podpisov, da bo mir še ta mesec. Pri prebivalcih naj bi se tako vnovič vzbudilo upanje, da bo že skoraj sklenjen mir. Toda ljudje so bili od komunistov že tolikokrat prevarani in so doživeli že toliko njihovih strahot, da jim ne verjamejo in ne zaupajo nič več in se tudi po njihovih slepilnih obljubah ne dajo več prevarati.

Enako imajo namen slepiti ljudstvo komunistična »javna dela«. Iz raznih krajev novomeškega področja namreč poročajo, da so komunisti spremenili svojo taktiko pri prisilnem delu. Doslej so priganjali ljudi, da so morali uzdirati ceste in rušiti razne stavbe. Sedaj so naenkrat to ustavili in isti ljudje morajo na komunistično zahtevo ceste zasipati nazaj ter jih vnovič popravljati. Komunistični priganjači skušajo prebivalstvo prepričati, da je tudi to znak bližajočega se konca vojne in začetek dela za obnovo porušenih naselij. Ljudje pa le zmajujejo z glavo. Neki kmet, ki se mu je posrečilo priti v Novo mesto pa je pikro povedal svojo sodbo, da komunisti na ta način rešujejo brezposelnost, ker so ljudje vedno zaposleni, če morajo danes popravljati, kar so včeraj razdrli. Le da jih za to nihče ne plača.

Zopet v drugih vaseh poskušajo komunisti ljudi zamotiti z neprestanimi »mitingi« in veselicami. Iz vseh vasi poročajo, da imajo take mitinge vsak teden, včasih še po večkrat. Na prireditvah sedaj mnogo manj propagandno govoričijo, kakor so nekdaj. Zato pa je na njih mnogo veseljačenja zlasti plesa. Ponekod poskrbijo prirediteljі celo za pijačo in jed. A tudi to jim ne more več privabiti prostovoljnih udeležencev, tako da morajo slej ko prej na svoje »mitinge« s silo zganjati ljudi.

Naj naposled omenimo še eno, menda najbolj značilno komunistično slepilo. V zadnjem času se vidi v novomeškem okrožju — in gotovo tudi drugod — vedno več članov komunističnih tolovajskih edinic, ki na kapah ne nosijo več boljševiške zvezde. Nekateri so brez njih, drugi pa so jih celo nadomestili z raznimi narodnimi znaki. Sporedno z omejitvijo direktne propagande za komunizem na mitingih naj bi izginotje boljševiške zvezde s tolovajskih kap v ljudeh omajalo sedaj že splošno prepričanje, da gre pri vsem nesrečnem početju OF le za protinarodno komunistično stvar. Toda tudi ta manever so komunisti ponovili že tolikokrat, da na njegove limanice ne morejo ujeti nikogar več. Ljudstvo odklanja komunizem, komuniste in njih pomagače, pa naj se pojavljajo in se mu vsiljujejo v kakršni koli obleki.

Enako kakor nezadovoljstvo v množicah prebivalstva narašča tudi nezadovoljstvo med zapeljanim in prisilno mobiliziranim moštvom oboroženih komunističnih edinc. Da je res tako, najbolje dokazujejo ubežniki, katerih število se množi od dneva do dneva. Tako v zločinski komunistični zgradbi vedno bolj poka in ni več daleč čas, ko se bo zrušila.

Čas je, da pregledamo zalogo semen

Od dobrega semena je odvisna kakovost pridelka

Letos so bile po sili razmer vrtnarjem odmerjene daljše počitnice kakor prejšnja leta. Povrtnina, ki je bila namenjena za zimsko shrambo, je šla v denar večinoma prej, predno so jo utegnili spraviti v kleti in zasipnice. Solate je zmanjkalo že pred Božičem, prav tako pa je pošlo korenje, zelje, ohrovt, rdeča pesa in kar je še povrtnine, ki se da shraniti. Tako je večina vrtnarjev bila rešena skrbi za nadzorstvo nad zimskimi shrambami.

S februarjem nastopa čas, ko bo treba zopet prijeti za motiko in lopato. Proti koncu meseca bomo delali že zunaj, če bo vreme ugodno. Glede na izredno mil januar se poraja bojazen, da bi ne bil februar neprijaznejši. Če si bo izbral grlo pot, potem je gotovo, da se bo zima zavlekla v marec in da bomo za nekaj časa odložili vrtnarsko orodje. Kljub temu bomo ta mesec opravili razna dela, ki niso odvisna od vremena.

Med drugim je dobro, da si sedaj ogledamo zalogo semen. Skrb za dobro seme mora biti vsakemu pravemu vrtnarju, ki stremi za čim večjim plačilom za svoj trud in vložena sredstva, prva. Kakršno je seme, takšen je potem največkrat pridelek. Kdor obdeluje svoj vrtiček več let, se je zanj pobrigal že v jeseni. Dobro je kljub temu, da ga sedaj ponovno pregleda in izloči, kar se je morda med tem pokvarilo ali kar ni iz drugih razlogov uporabno.

Skrb za seme mora biti pri srcu prav vsem vrtnarjem, zlasti v sedanjih časih, ko je vsako leto težje dobiti iz nozemstva dobra in zanesljiva semena. Vedno bolj smo navezani na domači pridelek semen. Zato naj vsak že sedaj misli na to, da bo za prihodnje leto pridelal na svojem kosčku zemlje dovolj potrebnega semena zase in morda še kaj za prodajo.

Kakovost semena se da presoditi po raznih zunanjih in notranjih znakih. Od semena zahtevamo, da je pristno, čisto, da je primerno težko, da je kaljivo, da ima svoj značilen vonj, barvo s pravim sijajem in da je kleno. Najzanesljivejše ugotovimo, ali je seme uporabno ali ne, s poskusom kaljivosti. Ne da bi izbirali, denemo kakih 50 do 60 zrn semena med vlažen pivni papir v primerno topel prostor. Skalilo nam bo hitreje, če smo ga prej nekaj ur namakali. Običajno nas seme zadovolji, če izkali vsaj polovico zrnc.

Kaljivost je odvisna tudi od starosti. Čim starejše je seme, tem bolj kaljivost popušča. Vse vrtnarske knjige navajajo dobo kaljivosti vrtnarskih semen. Tako posnemamo iz njih, da je seme artičoke kaljivo 4 do 5 let, visokega fižola 2 do 3 leta, nizkega fižola 2 do 3 leta, endivije 4 do 5 let, graha 3 do 4 leta, kumaric 6 do 8 let, cvetače 4 do 5 let, ohrovata 4 do 5 let, kolerabe 4 do 5 let, vrtne kreše 2 do 5 let, buč 5 do 6 let, majorana 2 do 3 let, mangolda ali blitve 5 do 6 let, korenja 3 do 4 leta, pastinaka 1 do 2 leti, petršilja 2 do 3 leta, porov 2 do 3 leta, lotovilca 3 do 4 leta, radiča 4 do 5 let, redkve 4 do 5 let, solate 4 do 5 let, rdeče pese 5 do 6 let, zelene 3 do 4 leta, novozelandske špinače 2 do 3 leta, druge špinače pa 4 do 5 let, črnega korena 2 do 3 leta, paradižnikov 6 do 7 let in seme čebule 2 do 3 leta.

Glede drugih lastnosti, ki nam pričajo o dobri lastnosti semena, veljajo zahteve, ki smo jih že navedli. Seme mora imeti svojo značilno barvo. Barvni lesk nam pove, ali je bilo spravljeno zrelo. Presvetle barve pomenijo, da je bilo seme pozeto in shranjeno nezrelo. Dobro seme mora imeti tudi svoj značilen vonj. Tudi po napetosti vrhne kožice se da ugotoviti kakovost semena. Razen pri grahu in čebuli mora biti kožica gladka in napeta. Za fižol ve skoro vsak, da pomeni zgrbančena kožica pri njem veliko starost. Od semena se zahteva tudi, da je čisto. Očistiti ga je treba vseh plev, ker nas bo sicer pri rabi zelo ukanilo. Nekaj drugega je seveda, če kasneje primešamo semenu pleve in drugo zanj zaradi lažje setve. Vsak vrtnar si želi seveda tudi pristno seme. To je posebno poglavje, ki bi lahko o njem povedali precej pikrih na račun poštenosti nekaterih pridelovalcev in prodajalcev semen. Neštetokrat se je že zgodilo, zlasti pri solatnih semenih, da je izklila popolnoma druga vrsta solate, kakor smo jo hoteli imeti. Zato je za vsakega pridelovalca nujno, da semena dobro pozna. Kdor se more zanašati samo na napis na vrečici ali na zagotovilo prodajalen semen, bo večkrat žrtev brezvestnosti semenarjev. Končno je važna tudi teža semena. Čim težje je, tem boljša je njegova kakovost. Bolj debela, bolj polna semena nam bodo dala lepšo rastlino, lepši in obilnejši pridelek.

Vedeti moramo še, koliko semena bomo potrebovali. Ko smo si napravili načrt, kaj in katere gredice bomo zasejali, bomo kmalu vedeli, tudi koliko semena potrebujemo. Računa se, da je za 1 kv. m potrebno 15 do 20 gramov semena visokega fižola, 15 g nizkega fižola, 20 g zgodnjega in poznega graha, 1 g kumaric, 3 zrna buč, 5 g mangolda, 2 g korenja, 4 g pastinaka, 2 g peteršilja, 1 in pol g motovilca, 4 g radiča, 3 g redkve, 2 g solate, 4 g rdeče pese, 5 do 6 g špinače, 5 g črnega korena, 80 do 100 g čebule in prav toliko česna. Če želimo vzgojiti 100 rastlin potrebujemo 1 g semena cvetače, 1 g zelja, 1 g rdečega zelja, 1 g ohrovata, 1 g kolerabe, 3 g porov, 1 g solate, pol g zelene, pol g paradižnikov in 1 g poletne in zimske endivije.

Jožetu Rusu v slovo

V ponedeljek 7. t. m. popoldne smo spremili na zadnji poti z Žal k Sv. Križu v težavni železniški službi smrtno ponesrečenega kurjača, 29 let starega Jožeta Rusa.

Pokojni se je rodil v Št. Vidu pri Stični, od koder se je z materjo preselil v Kandijo. Zaradi njegove vesele narave ga je poznalo pol Novega mesta in vsa Kandija. V ljubljansko kurilnico je prišel pred tremi leti. Vedno nasmejan in dobre volje je bil priljubljen pri svojih tovariših, zato ga bodo vsi pogrešali. Najbolj pa bo prizadeta z izgubo sina edinca uboga mati, ki jo je sinovsko podpiral kljub skromnim dohodkom. Z zaročenko je Jože spravljal skupaj gnezdo za rodbinsko življenje, a kruta usoda ne pozna usmiljenja: z enim mahom je prekrižala vse njune naklepe in poteptala vse upe. Teža usode pa je pridodala še to, da ga niti mamica niti zaročenka nista mogli spremljati na zadnji poti.

Kako priljubljen je bil Jože Rus v kurilnici, je pokazal pogreb. V slovo mu je zadonela od zbora »Sloge« prekrasna »Vigred«, nato ga je dvignilo šest tovarišev na ramena, šest pa jih je stopalo ob strani. Na kraju venec. Pred duhovščino so nosili tovariši štiri vence, za krsto pa se je uvrstilo vse, kar ga je ljubilo in spoštovalo. Po molitvi v cerkvi je zadonela pretresljiva »Usliši nas«. Ko so rajnega nosili proti grobu, ga je namesto mame in zaročenke pozdravljalo zimsko sonce. Po blagoslovu in molitvah ob grobu mu je zadonel še zadnji pevski pozdrav in mati zemlja ga je sprejela v svoje naročje.

Tovariši pri železnici so pokojnemu priredili tak pogreb, da se je nehote vsiljevala misel: Kdor ima take tovariše, mu je umreti ni težko! Tebi, Jože, pa kličemo: Mir Tvoji duši in lahka Ti zemlja domača!

Samo šolane neveste dobe posojila

V Pečuhu na Madžarskem so otvorili pred kratkim šolo za bodoče žene. Pouk traja na njej 20 tednov, obiskovalke pa se uče v njej vseh stvari, ki bi jih morala vedeti moderna gospodinja in žena: družinske higiene, kuhanja, nakupovanja, gospodinskega vodstva, družinske morale, narodoslovja, glasbe in petja, izdelovanja majhnih umetnin v ljudskem slogu, izbere pravega štiva itd. Župan mesta Pečuha je ob otvoritvi odredil da bo dajala občina novoporečencem običajno posojila v bodoče le tedaj, če se bodo neveste izkazale da so šolo obiskovale in prejele spričevalo.

Budistični menihi v službi domovine

V znamenju totalne vojne so sklenili budistični menihi da bodo tudi sami po svojih močeh pripomogli k doprinosu za zmago Japonske v sedanji vojni. V ta namen poišče'o menihi delat v tvornice. Japonska zveza budističnih menihov je že lansko jesen izvedla statističen pregled svojega članstva ter ugotovila, da ima v svojih vrstah 170.000 svečenikov ki žive v približno 80.000 svetiščih. Zdaj je bilo sklenjeno, da mora večji del menihov v starosti od 16 do 45 let odložiti duhovniška oblačila. Vsi ti bodo vstopili v industrijska podjetja za delavce.

Tobačne nakaznice na Portugalskem

Tudi na Portugalskem bodo sedaj racionirali prodajo tobaka ter bodo prejemali kadilci cigare in cigarete samo s tobačnimi nakaznicami.

Bitka južno od Rima

Na italijanskih cestah je bilo mnogo več nadležnega prahu, kakor je bilo po alarmnem signalu o sovražnikovem izkrcanju v Nettunu vrženih divizij nemških rezerv na ogroženo področje južno od Rima. Prava reka oklopnikov, topov in motorizirane pehote je valovila v vse smeri. Včasih je deževalo in nemška vozila tudi tedaj niso mogla zmanjšati svoj tempo, če so šla skozi umazane ulice in so italijanske dame žalostno gledale na svoje nogavice in obleke. Na položaje so pač bitele čete s temeljitostjo, pridobljeno na tolikih bojiščih, kajti bilo je treba čimprej obkoliti sovražnikovo mostišče.

Italijanske obale so preveč prostrane, da bi se moglo na vsakem mestu postaviti toliko čet, da bi le-te vedno mogle preprečit kako presenetljivo izkrcanje velikih sovražnikovih sil. Toda tudi slabotnejše sile, ki jih presenetij takšno izkrcanje, morajo dajati odločen odpor, da preprečijo sovražniku takojšnjo operativno izrabitev njegovega izkrcanja. In to se je tudi primerilo pri Nettunu. Kmalu po nočnem izkrcanju 22. januarja so bile že močne motorizirane čete na mestu in od ure do ure se je potlej ojačeval obroč. Svet je nekaj dni s pridržanim dihom gledal proti Rimu.

Z nemških postojank na obronkih Albanskih gorá pregledamo popolnoma vso panoramo mesta. Vsak granatni zadetek je moči dobro opazovati. Obojestransko živahno letalsko delovanje povzroča skoraj neprekinjen protiletalski ogenj, in na nebu neprestano eksplodirajo topovski izstrelki. Na zemlji pa bobnijo detonacije vseh vrst in jasno slišimo vedno znova grmenje težkih ladijskih topov, ki z morja posegajo v bitko. Pred Nettunom in Anziom vidimo nervozno križariti sovražnikove ladje, če se približujejo nemška torpedna letala in v besnem obrambnem ognju sovražnikovega pomorskega in suhozemskega protiletalskega topništva iščejo vedno nove žrtve med izkrcevalno mornarico.

Tako je na najožjem prostoru nastalo novo bojišče, na katerem imajo Nemci poleg mnogih drugih prednosti tudi prednost boljšega razgleda. Da pa so dnevno vroče borbe in mora nemški borec vsako uro dati vse od sebe, ne izpreminja nič na čustvu nadmočnosti nemških čet. Pred seboj imamo, kar lahko spoznamo iz ujetnikov, angleške elitne čete in predobro čutimo, da so za to akcijo oskrbljeni z odličnim topništvom.

Pač težko je predvidevati, da se pod sedanjimi razmerami sovražnik preveč dobro počuti na svojem mostišču južno od Rima. Vse nadaljnje pa bo še prišlo na vrsto.

Bodoči ju naklonjeni Italijani danes pač ne bodo več mnenja, da se je njih usoda na srečno obrnila. Kolone beraških beguncev se vlečejo skozi Albanske gore proti severu, da se čimbolj oddaljijo od demokratičnih »osvoboditeljev« in od strahovitega ognja bitke, ki jo je izzvala ta akcija. Skozi priljubljeno paneževo poletno bivališče Castelgandolfo se vlečejo te kolone proti Rimu za njimi pa zbirajo nemški vojaki ogromne črede ovac, ki so brez gospodarja in jih spravljajo na varno.

Rim pa vsega tega ne občuti. Pri ugodnem vetru se sliši v predmestjih topovsko grmenje z mostišča sicer pa poteka življenje normalno.

(Vojni poročevalec dr. Fritz Meske.)

Prodaja nepremičnin v mesecu januarju

Ljubljana, 5 februarja

Tudi v januarju je bilo vpisanih v zemljiško knjigo sedaj že občajno mesečno število okoli 14 do 15 prodaj nepremičnin. V nekaj primerih pa je prišlo do sprememb lastnine iz drugih razlogov. Tako sta Gabrijela in Alojzij Jeranč, posestnika na Karlovški cesti, odstopila ob parcelaciji svoje parcele v kat. obč. Karlovškem predmestju mestni občini ljubljanski brezplačno 138 m² sveta, ki ga ta potrebuje v javne namene. Sklenjeni sta bili tudi dve menjalni pogodbi. Ravnatelj tvrdke Spectrum d. d. na Celovški cesti Jakob Cigler je zamenjal svoj travnik v izmeri 1.037 m² v kat. obč. Zgornji Šiški za travnik posestnice Terezije Homovčeve iz Tugomirjeve ulice. Vrednost parcel je bila ocenjena po 186.660 lir. Drugo menjalno pogodbo sta sklenila posestnik in trgovec Anton Novak v Štepanji vasi na Litijski cesti in Antonija Komatarjeva, posestnica v isti vasi na Štepanjski cesti. Anton Novak je odstopil Komatarjevi svojo travniško parcelo v kat. obč. Karlovškem predmestju v izmeri 5443 m². Antonija Komatarjeva pa mu je dala v zameno travniško parcelo v kat. obč. Trnovškem predmestju v izmeri 3093 m². Vrednost prvega travnika je bila ocenjena na 2660 lir, drugega pa na 1900 lir.

Prodajne so bile v januarju naslednje nepremičnine:

Josip Robek, zasebnik z Dvornega trga, in Robert Frankovic, zasebnik iz Cegnarjeve ulice, sta prodala trgovcu Ivanu Bahovcu s Starega trga travniško parcelo v kat. obč. Trnovškem predmestju v izmeri 1139 m² za 15.000 lir.

Ivan Praznik, mizarski mojster na Zavrteh, je kupil v kat. obč. Zgornji Šiški pašniško parcelo v izmeri 760 m² za 45.000 lir.

Stavbna družba d. d. Ljubljana, je prodala Francu Neredu, mesarju, gostilničarju in posestniku v Rožni dolini, Cesta IX., travniško parcelo, v naravi močvirje in grmovje v kat. obč. Viču v izmeri 3050 m² za 8500 lir.

Marija Seidlova, posestnica na Celovški cesti, je prodal Francu Moharju, trgovcu v Medvedovi ulici, gozdno parcelo v kat. obč. Zgornji Šiški v izmeri 7400 m² za 15.000 lir.

Ivan Marolt, posestnik v Šmartnem ob Savi, je prodal Ludviku Venturinju, mizarskemu mojstru na Ižanski cesti, njivsko parcelo v kat. obč. Mostah v izmeri 1238 m² za 15.000 lir. Isti je prodal Jožetu Kušarju, posestniku na Uršičevem stradonu njivsko parcelo v kat. obč. Mostah v izmeri 1436 m² za 15.000 lir.

Marija Lipovškova, posestnica v Ciglarjevi ulici, je prodala svojemu nečaku Avgustu Lipovšku, mestnemu uslužbencu na Jegličevi cesti, svoje nepremično, zlasti zemljišče v kat. obč. Udmatu, ki sestoji iz hiše v Ciglarjevi ulici 8, dvorišča, vrta v izmeri 894 m² in stavbišča z gospodarskim poslopjem v izmeri 145 m² z vsemi pritiklinami za 106.000 lir.

Ferdinand Ham, posestnik na Kolezijski cesti, je prodal Janezu Breskvarju, geometru s Ceste na Loko, parcelo v kat. obč. Trnovškem predmestju med Cesto dveh cesarjev in Malim grabnom, v izmeri 16 m² za 300 lir.

Franc Dovjak, posestnik v Razorih, obč. Dobrovi, je prodal sinu Leopoldu Dovjaku travnik in njivo v kat. obč. Podsmrek v izmeri 2506 m² za 5000 lir.

Waly Smerkoljeva, žena kleparskega mojstra v Florijanski ulici, je prodala Ludviku Grilcu iz Rožne doline, Cesta VIII., ki je kupoval v imenu svoje mladoletne hčerke Polonce, gozdno parcelo v kat. obč. Karlovškem predmestju in travniško parcelo v istem predmestju, v skupni izmeri 2371 m² za 47.420 lir.

Stanko Sitar, posestnik v Stožicah, je prodal Jožefi Horvatovi, posestnici v Predjamski ulici, njivsko parcelo v kat. obč. Brinju v izmeri 965 m² za 35.000 din.

Anton Škerjanc, mesar in posestnik v Kopališki ulici, in njegova žena Frančiška sta prodala Rudolfu Pušniku, mesarju v Korunovi ulici, in ženi Justini svoje posestvo v kat. obč. Trnovškem predmestju, obstoječe iz hiše, gospodarskega poslopja, dvorišča in vrta za 300.000 lir.

Josip Pečar, mizarski mojster v Dev. Mariji v Polju, je prodal Ivanu Porenti, zasebniku iz Povšetove ulice, njivsko parcelo v kat. obč. Slapah v izmeri 1067 m² za 25.000 lir.

Ivan Končan, posestnik v Dravljah v Vaški ulici, je prodal Antoniji Pečnikovi, zidarjevi ženi v Dravljah v Pražanski ulici, njivsko parcelo v izmeri 964 m² v kat. obč. Dravljah za 5510 lir.

Josip Hribar, trgovski zastopnik in posestnik v Malgajevi ulici, je prodal Ciriju Pirnatu, trgovcu na Dunajski cesti, stanujočemu na Resljevi cesti, njivsko parcelo v kat. obč. Kapucinskem predmestju v izmeri 716 m² za 143.200 lir.

Marija in Franc Lampič, posestnika v Bizeviku, sta prodala Francu Kosu, delavcu in njegovi ženi Alojziji z Ižanske ceste travniško parcelo v kat. obč. Trnovškem predmestju v izmeri 288 m² za 1000 din. (Pogodba je bila sklenjena avgusta 1940).

Rudolf Šinkovec, ravnatelj z Borštnikovega trga, stanujoč sedaj na Viču, je prodal Antoniji Omanovi, zasebnici s Krakovskega nasipa, gozdno parcelo v kat. obč. Zgornji Šiški v izmeri 453 m² za 4500 lir.

Zima se sicer bliža koncu — potrebe pa ostajajo in se večajo. Zato darujte Zimski pomoč!

KULTURNI PREGLED

Gledališče in naše pravorečje

V 9. številki dramskega »Gledališkega lista« se novi dramaturg prof. Janko Moder v članku »Pomenki s prijatelji gledališča« dotika vprašanj pravilnega in lepega slovenskega jezika v knjigah in v gledališču. Pisec pravilno poudarja, da je gledališče dolžno skrbeti v korist avtorja dela, igralcev in poslušalcev za res lep jezik. »Tudi zaradi slabega zgleda, ki ga lahko daje v nasprotnem primeru. Ker pa gledališče ni za gledanje ampak za poslušanje, je pravopis in slog le delček jezika. Veliko pomembnejše je pravorečje, ki je tako rekoč bistveni del igralčevega materiala.«

Nato prof. Moder nadaljuje: »Vsako gledališče je dolžno skrbeti za vodstvo in vzgojo v pravorečju. Narodno gledališče ima to dolžnost še v povečani meri, kajti njegova naloga je veliko večja. Kot osrednja kulturna ustanova mora pestovati, varovati, gojiti, vzgajati, oblikovati, prirezovati in urejati živi narodni zborni govor, da bo plemenit in vsem razumljiv pa vendar vzvišen nad vsakdanjo govorico narečij. Vse to more izpolnjevati samo tisto gledališče, ki ima resno voljo, prizadevnost, strokovno usposobljenost in ljubezen do stvari. Vsem tem zahtevam se pridruži še zadnja in največja: imeti mora moralno oporo in pomoč pri poklicnih jezikoslovcih. Filologi bi se morali z ljubeznijo zanimati za gledališče. Ne mogoče zaradi uprizorjenih del, ampak zaradi jezika, v katerem so bila grana.«

»Danes se mlajši rod ne zaveda več težav, ki jih je imelo naše gledališče še pred četrt stoletja. Cankarjeva Ena jedelj pomaranča mu je tuja in tako rekoč brez žive poante. Z istim mirom bodo gledali na naše iskanje z nameni. Mi pa smo danes mogoče prav tako v stiski, kakor so bili za Župančiča ko je bila potrebna kategorična obramba dvoustničnega *v* Omahujemo med narečnim, pogovornim in zbornim govorom. Vemo, da je narečju varuh ljudstvo. Ta kamen stoji trdno na kamnu, navada je železna. Vemo, da je pogovorni govor dokaj neustaljen, drugačen v Mariboru, drugačen v Ljubljani, v Trstu, Celovcu. Ravna se pač precej po narečju. Vemo pa tudi, naj bi bil zborni govor za vse jezikovno ozemlje čim bolj enak in enoten. A kdo ga goji? Kdo skrbi za njegov pravi razvoj? Kaj je mogoče samo mehaničen zlitek slovenskih narečij kakor kak esperanto?«

»Ne, prav to je tisto. Vemo da je tudi knjižni jezik živ organizem in da je slovničar samo zapisovalec njegovih skritih postav. Vemo da bo morebiti kljub trenutni dognanosti kake oblike že čez pol stoletja prav ta zastarela in patinirana. Vemo pa tudi, da je laže loviti ravnovesje na prožni odskočni deski, kakor na vegavem brunu, plavajočem sredi nemirnega morja. In prav zato si želimo skrbnega in zvestega sodelovanja jezikoslovcev pri prizadevanjih gledališča. Kajti gledališče je akademija ortoepije. Kje naj sicer živi knjižnemu jeziku ustrezni govor, če ne na odru, v šoli in na prižnici? In če ga ne bo na odru, ga tudi v šoli in v cerkvi ne bo, kaj šele v manj vzvišenih prostorih! Ali pa je mogoče vseeno, če izgubimo zborni govor? Meni se zdi, da ne! Zato bom pazil, da bo čim večkrat donela z našega odra zborna govorica, posebno še, dokler pogovorna oblika ni tako dognana, da bi brez škode nadomestila zborno. Toda za to je treba še precejšnje revolucije tudi v pravopisu, najti brušenje končnega *i* pri nedoločniku šele zadosti za pogovorni govor. To se mi zdi samo izhod za silo, kakor tudi tisti *u* namestu *ev* v reku, vidu. Va! naturalizma in materializma ka sta oba tiščala vse duhovno in plemenito k tlom, ki sta načenjala vsakršno kulturno vzvišeno dobrino, imata svoj delež tudi pri pravorečju. Hotela sta ga potlačiti v vsakdanjost neurejenost, snovnost. A jezik je sam na sebi umetnina in mu velja nedeljena skrb. Če pomislimo, da je Narodno gledališče praktično edina ustanova, kjer je ta skrb mogoča, potem se še celo ne smemo ukloniti modnemu toku, ki je povsod rušil avtoritete in mazal svetinje. Kadar se bo razvoj vsega slovenskega pravopisa in pravorečja stvarno premaknil naprej bo seveda Narodno gledališče prvo, ki bo moralo čutit in upoštevati ta korak ter s svojim vplivom poskrbeti tudi za razširjevanje novih načel.«

Prof. Moder sklepa svoj sestavek z besedami. »Jasno mi je eno: „Porok za osnovni, narečni slovenski govor je ljudstvo. Temu ni treba varuha, kvečjemu skrbnega in tenkoslušnega poslušalca. Pogovorni in zborni govor pa sta in morata biti sad tega poslušanja, vrh in združitev vseh jezikovnih lepot in vsega bogastva. Tudi zborni govor more biti naraven in nevsiljen, čeprav nima avtohtonega izročila. Biti mora klasičen, vzvišen, vsem enako blizu, vsem tistim, ki so blizu slovenskemu izražanju“.«

*

Te misli novega dramaturga slovenske Drame so vredne širše publicitete, kakor jo omogoča »Gledališki list«, zato smo posnel v celoti drugi del navedenega članka. Čeprav imamo dandanes na pretek skrbi in nerešenih vprašanj, ne smemo pozabiti, da je celó v teh časih potrebna skrb za jezik, zlasti pri narodu, ki vidi v jeziku svoj poglavitni življenjski organ, pljuča, s katerimi diha, dušo, ki ga najbolj drži pokonci. Vprašanje zbornega govora je posebej pri nas, kjer so narečja nenavadno razčlenjena, važno in živo vprašanje, zakaj kulturen človek ne sme samo za dobro pisanje svojega jezika, marveč tudi za dobro govorjenje. In kdaj govorimo dobro in pravilno? Iz individualnega nereda pogovornega govora je treba priti k splošno veljavnim pravilom zbornega govora; kolikokrat je bilo to povedano in vendar smo še vedno v začetku poti! Umljivo je, da je gledališče prav posebno zainteresirano na ureditvi zbornega govora, zato je izpodbuda novega dramaturga tembolj upravičena. Poznam izobraženca, ki je dolgo živel v tujih kulturnih središčih in obiskoval tuja gledališča; ta izkušeni mož je bil, da mu je bilo včasi mučno poslušati značilno narečno govorjenje naših igralcev na pr. v Shakespearovih žalostigrah, tembolj, ker sta kralj in birič enako zavijala n. pr. po dolenjsko. Nedvomno se je v tem pogledu že marsikaj popravilo, toda veliko dela še čaka, zato samo popravljamo prikupno prizadevanje sedanjega dramaturga Zares. Ljubljanska Drama je poklicana da postavi tudi za bližnjo prihodnost zgled slovenskega zbornega govora in postane prijetna učilnica pravilnega govorjenja.

Prof. Moder po vsej pravici apelira na slovenske jezikoslovce da naj sodelujejo pri tem delu; ni niti treba, da bi se zanimali za dramatiko in za gro. dopušča; poglavitno je, da natanko poslušajo govor in sporoče svoje pravorečne opombe. Fonetika slovenskega zbornega govora je spričo različnosti narečij in pogovornega jezika posebno rahločutna in v marsičem še nerešena zadeva. Slovenski filologi naj bodo sploh pripravljeni na razne take »apele«, ki bodo neugnano prihajali z vseh strani, kajti bolj kakor kupola naše jezikoslovne znanosti so nam potrebna nekatera dela pri samih temeljih. Poleg normiranja zbornega govora potrebujemo priročnikov, kakor jih imajo drugi narodi, kar na izbiro; poleg novega besednjaka po vzoru Pleteršnika je potreben predvsem dober in temeljit frazeološki slovar. In če Akademija izda kdaj še etimološkega, kakor ga je že napovedala, bo ostala še vedno živa potreba novega mnogo obširnejšega Slovenskega pravopisa.

Sprehodi po nebu

Pavel Kunaver, ki je podaril pred nekaj meseci mladini prvo nji namenjeno slovensko astronomsko knjigo, je sedaj — tudi za odrasle prikupno zvezdoslovno delo, okrašeno z mnogimi ilustracijami in risbami, katerih večina je prvič objavljena v slovenski zvezdoslovni literaturi. (Pavel Kunaver, Sprehodi po nebu. »Svet« 1944, 100 strani, 49 slik, 12 tabel).

Že od vsega začetka smo si želeli knjige, ki nam bi bila nekak vodnik po nebu in nas uvajala v zanimivi obliki v skrivnosti zvezdnega neba. Čermeljeva »Ljudska astronomija«, ki je imela bolj astronomsko fizikalni, kakor pa opazovalni značaj, ni mogla ustreči tej želji. Še v manjši meri bi nam mogle izpolniti to vrzel kake šolske knjige.

In vendar je pri populariziranju te lepe vede, ki je pri nas še premalo upoštevana, tako zelo pomembno to, da se tudi preprost človek seznani z zvezdoslovjem. Nalogo, spisati kar moči poljudno knjigo, si je zastavil naš znani pisatelj Pavel Kunaver v zgoraj navedeni knjigi. Drugi sosedni narodi, tako tudi Hrvatje, so dobili že mnogo prej knjigo, ki uvaja človeka v sistematično opazovanje neba in njegovih čudes. Čudno, da so naši prvi popularizatorji astronomije bolj upoštevali širšemu krogu najmanj priljubljeni del zvezdoslovja, namreč astrofiziko in so

Kronika

* **Najstarejši nemški SA mož umrl.** Na svojem domu v Pressecku je umrl v nedeljo malo pred dovršitvijo 98 let najstarejši nemški SA mož Obersturmführer Andres Hofmann.

* **Podelitev Goethejeve kolajne.** Ob priliki 80letnice rojstva je Führer podelil slikarju prof. Pavlu Herrmannu iz Capriha Goethejevo kolajno za umetnost in znanost.

* **Dr. Eger 75letnik.** Graški advokat dr. Ferdinand Eger je obhajal te dni 75letnico rojstva. Jubilant se je rodil 1866 v Ljubljani kjer je obiskoval gimnazijo, potem pa je študiral pravo na univerzi v Gradcu in na Dunaju. Leta 1904. je odprl v Ljubljani odvetniško pisarno ter je takoj nato stopil na čelo nemškega gibanja na Kranjskem. Bil je izvoljen za poslanca v kočevskem okraju ter nato imenovan tudi za častnega meščana Kočevja in nekaterih drugih občin. Vodil je nemški ljudski svet za Kranjsko ves čas svetovne vojne, leta 1919. pa je zapustil Ljubljano in se preselil v Gradec, kjer se je posebno udejstvoval kot član Südmarke in Schulvereina. Dr. Eger ima tri sinove, ki so sedaj pri vojakih.

* **Predavanje o Billrothu.** Na Dunaju se je vršilo prošle dni zborovanje zdravnikov, ki je bilo posvečeno 50. obletnici smrti velikega zdravnika Billrotha. V okviru prosilve je imel znani berlinski kirurg dr. Sauerbruch predavanje, v katerem je opisal velike Billrothove zasluge za medicinsko znanje. Ob tej priliki je bil tudi odkrit Billrothov spomenik.

* **Venezuela brez vžigalic.** V Venezueli je nastopilo pomanjkanje vžigalic, ker so Zedinjene države zabranile izvoz vžigalic s svojega ozemlja.

Iz Ljubljane

Ljubljanskim meščanom!

Naša prošnja za pomoč beguncem iz Dolenjske, Notranjske in Bele Krajine je našla v Ljubljani že dober odmev. Dobili smo že to in ono, na žalost pa prav nič stanovanj za begunske družine ali posameznike. Begunci pa nujno prosijo, posebno družine z otroci, za kak kotiček, kjer bi skupno preživljali težke dneve. Pokrajinska uprava in mestna občina nam pomagata kolikor moreta. Sai sami oskrbujeta veliko število beguncev. Samo v šoli na Ledini in na učiteljišču je čez tisoč moških, a vendar še ni potrebam ustreženo. Zato prosimo ljubljansko javnost ponovno še v tem pogledu. Tu in tam bi se dobila kakšna sopa, seveda s posteljo, če bi se domači odrekli dosedanji udobnosti vsaj za kak mesec. Ne boite se nas, ne bomo vam v nadlego več kot to, da bomo pod istim krovom. Da hvaležni vam bomo sedaj in v bodoče. Prosimo! Prijazne ponudbe se sprejemajo v Kmečki pisarni, Kolodvorska ul. 22. Telefon št. 45-97.

Odbor za dolenjske, notranjske in belokranjske begunce.

* * *

u— **Nova grobova.** Za vedno je zapustila svoje ga. Marija Dintarjeva. Za njo žalujejo hčerki Vida, poročena Lampič in Mimi, poročena Leban ter drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo blago rajnko spremili v četrtek ob 16 iz kapele sv. Janeza na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Preminila je vdova po strojevodji državnih železnic ga. Marija Pušarjeva, rojena Porenta. Zapušča številno sorodstvo. Na zadnji poti jo bodo spremili v petek ob 14. iz kapele sv. Frančiška na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, užaloščenim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Sneg je redek gost** v letošnji zimi. Na prste lahko naštejemo dni, ko nam je pobelil Ljubljano. Zdaj nas je spet obiskal in pokril Ljubljano prst na debelo. Ker se je po kratkem večernem naletu v torek zvečer ozračje shladilo, je sneg obležal in čez noč pomrznil. Dobili smo pravo zimsko vreme, puščabno in sivo, z znosnim hladom. Poledica lahko povzroči običajne nesreče z zlomom rok ali nog.

Hišni starešine, preglejte zaklonišča!

Hišno zaklonišče naj bo prvenstveno v kletnih prostorih in v onem delu poslopja kjer je nad njim največ nadstropij. Kjer ni kleti, uredite kak prostor v pritličju, lahko tudi veže in prehode, kjer pa ni voznega prehoda.

Odstranite železne rešetke na kletnih in pritličnih oknih ali jih vsaj tako preuredite, da se bodo lahko hitro odstranile.

Zato priporočamo, da dajo hišni lastniki posipati pločnike in hodnike.

u— **Na V. rednem letošnjem simfoničnem koncertu** se bodo izvajali pod vodstvom dirigenta Draga Maria Šijanca Dvořakovi »Slovanski plesi« v posebnem izboru. Dvořak je napisal svoje »Slovanske plese« v dveh opusih, in sicer: op. 46 ter op. 72. Vsak opus šteje po 8 plesov. Iz teh plesov je določil dirigent Šijanec za ponedeljkov koncertni spored iz opusa 46 št. 1, 2, 3, 4 in 8; iz opusa 72 pa št. 2, 4, 5, 7 in 8. To so deloma najbolj znani, deloma pa tudi manj znani a izredno lepi umotvori češke simfonične glasbe. Koncert bo izvajal povečani radijski orkester Ljubljanske radijske postaje, in bo v ponedeljek 14. februarja. Začetek točno ob 18, konec ob 19. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Erik Evie

je naslov prihodnje Dobre knjige, ki izide v februarju. Roman je mladostno delo slavnega norveškega mojstra Johana Bojerja. Zgodba obravnava življenje mladega človeka, ki se bori z usodo. Ljudje s severa so v romanu prikazani v vsej njihovi preprosti veličini.

u— **Neobičajno toplo zimsko vreme** je letos meščanom pogodi že zaradi stiske s kurivom, pa tudi kmetje niso z njim nezadovoljni, čeprav se po toplih zimah radio zgodi, da se zaredi mnogo voluharjev, miši in krtov ki delajo škodo na polju. Tudi letos bo menda tako, kajti po travnikih je videti polno krtin, vmes pa tudi lukenj, ki pričajo o mišji nadlogi. Ta živad bo prav gotovo pokazala svojo veliko požrešnost že v bližnjih mesecih, zato bo treba skrbeti za pravočasno pokončevanje.

u— **Upravi Državnega gledališča v Ljubljani.** — Prejeli smo: Hvaležni smo za pojasnilo o težkočah, ki so s prodajo vstopnic. Vendar bomo zadovoljni šele takrat, ko bo uprava storila vse, da nam omogoči poset priljubljenih predstav. Mnogo nas je, ki do danes še nismo prišli na vrsto, da bi poslušali »Melodije srca«. Zato prosimo upravo, da uvrsti to priljubljeno opereto večkrat v spored. — Stalne obiskovalke gledališča.

u— **»Izgubljeni raj« za dolenjske begunce.** Oddelek poljedelskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze priredi za begunce z Dolenjskega in Notranjskega v nedeljo dne 13. t. m. ob 15.30 brezplačno gledališko predstavo »Izgubljeni raj«. Igra se bo vršila v dvorani Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva c. 22 a (Delavska zbornica). Brezplačne vstopnice dobijo begunci v pisarni za begunce v šoli na Ledini in v Kmečki pisarni, Kolodvorska ul. 22

u— **Zjutraj odstranimo zatemnitev. Že** so minili najtemnejši tedni v letu, dnevi so vedno daljši, svetlobe je vedno več. Že bomo vstajali s svitom. In to je treba izkoristiti. Ko vstanemo, takoj odstranimo zatemnitev z oken, ker nam potem ni treba žgati elektrike ali druge umetne luči. To koristi očem in štedi potrebno električnega toka. Če vsi štedimo, so prihranki veliki.

u— **K svečani zadušnici za pokojnim** profesorjem Androm Kuljišem, ki bo v soboto 12. t. m. ob 8. uri v mestni župni cerkvi v Trnovem, vljudno vabi vse tovariše in bivše učenke ter pokojnikove prijatelje in znance — ravnateljstvo bivše Mestne ženske realne gimnazije.

u— **V osmrtnici za gospo Antonijo Jarčevo** se nam je pri imenih žalujočih rodbin vrinila pomota, da je bila namesto rodbine Jevcove napačno podpisana rodbina Fevcova, kar s tem popravljamo.

u— **V počaščenje spomina** umrlega tajnika mestne hranilnice gospoda Frana Majcna daruje rodbina Kuralt Josipine 200 lir društvu slepcev v Ljubljani.

u— **Dijake-dijakinje,** ki nimajo rednega pouka, opozarjamo na instrukcije vseh predmetov, ki so jamstvo za uspešno dovršitev razreda. Tečaji nemščine, italijanščine, francoščine, angleščine. Najmodernejši način pouka, skupine po razredih — posebne učilnice. **Specijalne strokovne instrukcije, Kongresni trg 2/II. Vpisovanje dnevno.**

u— **Pomorski roman** slovitega pisatelja ki je danes priznan kot eden najizvirnejših epikov sveta, je knjiga »Beli kit«. Dobite jo v vseh knjigarnah!

u— **Dijaki, dijakinje!** Pripravite se pravočasno na razredne in privatne izpite. Redni vsakodnevni pouk. Tudi posamezni predmeti, matematika, jeziki itd. **Vodstvo: Miklošičeva 22-I., Delavska zbornica.**

u— **Novi strojepisni tečaji** pričenjajo 15. in 16. februarja. Vpisovanje dnevno. Informacije: **»Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Stuckovo anatomijo kupim takoj!** France Gorše, akad. kipar, Gosposvetska cesta 13.

Z Gorenjskega

V Črnucah je bilo zborovanje pripadnikov Stranke v šoli. Govornik Themessl je razpravljal o vprašanju: »Hitler ali Stalin?«

Blagoslovljene družine. Zakoncema Schlicherjema v špitalskem okrožju na Koroškem so se rodili dvojčki. To sta že 16. in 17. otrok te družine. Skoraj istočasno je gospa Alojzija Lercherjeva v Cerknican, prav tako v špitalskem okrožju, rodila svojega trinajstega otroka in sicer dečka. Ob tako številnih družinah Koroška venomer prvači s številom rojstev v vsej Nemčiji.

Diamantno poroko sta praznovala 4. t. m. zakonca Blausteinerja v Beljaku. Mož se je rodil 1853, žena pa 1859. Svoj čas sta vodila trgovino. Ob redkem jubileju sta bila deležna številnih čestitk. Kljub visoki starosti sta še vedno prav čila.

V Kranju so v preteklem mesecu zabeležili 39 rojstev in 18 smrti.

V Kranjski gori sta bila v januarju dva poroda, umrl pa je Jože Vertelj v visoki starosti 86 let. Dne 1. februarja je pa Pod Korenom umrla gospodinja Marija Koširjeva, po rodu Petračeva, ki je lani v septembru praznovala devetdesetletnico. S svojim 85 letnim, še izredno čvrstim možem, sta nameravala v treh dneh praznovati diamantno poroko.

Pri stanovskem uradu v Kranju so se poročili: Friderik König in Francka Merharjeva, Alojz Zupan in Francka Sevnikova, Viktor Kodrič in Marija Isteničeva, Franc Kocjančič in Katarina Grilčeva, mehanik Franc Lipoglavšek in Galina Burgerjeva, izdelovalec glavnikov Gregor Zitnik in Pavla Zlatoperjeva, kovinar Viktor Langerholz in Pavla Haschenfelderjeva, krojač Franc Snedic in Marija Frelihova, kmet Franc Jesihar in Francka Braucherjeva, stražmojster Maksimiljan Zupančič in Jožefa Kramerjeva, kmet Janez Supin in Marija Ribnikarjeva, tekstilni tehnik Anton Mlinar in Francka Žlajherjeva, gradbenik Alojz Vidic in Jožefa Škerlova, kovaški mojster Janez Šlamberger in Marija Vebrova.

Dva nepoboljšljiva tata sta se morala zagovarjati pred sodnikom-poedincem v Celovcu. Pomožni delavec Adolf Kos, po rodu iz Gradca, je vlomil v kovčeg nekega svojega tovariša, ki je zdaj pri vojakih. Razen tega je okradel drugega tovariša, ki je odrinil k vojakom, in je poneveril denar, ki sta mu ga dali dve ženski za nakup oblačil. Obsojen je bil na 15 mesecev zapora. 51 letni Mihael Anderman je pa v špitalu ob Dravi pobral svojemu gospodarju precej orodja in neki ženski odpeljal kolo. Pokoril se bo leto dni v zaporu.

S Štajerskega

Zadružniško zborovanje na Spodnjem Štajerskem. Zveza rajfajznovk na Štajerskem je pred kratkim priredila okrožna zborovanja v Ljutomeru, Ptuju, Brežicah, Mariboru in Celju, kjer so zborovalci razpravljali prvenstveno o gospodarskih vprašanjih, nato pa so prišle na vrsto kmetijske zadeve. Poročilo štajerskega zveznega vodje Thome o delovanju štajerskih zadružnih hranilnic v preteklem letu je bilo izčrpno in zanimivo. Thoma je pozval vse navzoče, naj ohranijo disciplino, voljo za delo in zavest odgovornosti tudi v bodoče, kajti to je edina pot, ki vodi v zadružništvu k uspehu. Vodja Zadružne zveze Schachinger je nato podal pregled o trenutnem položaju zadružništva v Nemčiji s posebnim ozirom na rajfajznovke. Na koncu so dobili udeleženci zborovanja razna pojasnila o davkih in drugih vprašanjih.

Na okrožnem vodstvu v Ptuju je bilo pretekli petek zborovanje, na katerem so funkcionarji razpravljali o vseh vprašanjih propagande za bližnjo dobo. Od zveznega vodstva iz Maribora je prišel uradni vodja Treml, ki je razpravljal o političnem in vojaškem položaju. — Vodja tiskovnega oddelka Norbert Jeglitsch je obravnaval poročevalsko službo po krajevnih skupinah. Ob zaključku je poročal okrožni vodja Bauer o razmerah v ptujskem okrožju in je opozoril na naloge, ki se kažejo v obmejni deželi.

Smrt nadporočnika Hartmanna. Nemški listi poročajo, da je padel junaške smrti nadporočnik Hugo Hartmann, lodeljen nekemu oddelku gorskih čet. Pokojnik se je rodil leta 1916. v Mariboru ter se je že leta 1930 pridružil vrstam Hitlerjeve mladine. Leta 1935 se je preselil v Nemčijo kjer je vstopil v nemško vojsko ter je kot njen pripadnik vkorakal v Avstrijo, pozneje pa v sudetske kraje. Udeležil se je vojnega pohoda proti Poljski, nato je bil dodeljen skupini pri Narviku, proti koncu leta 1942 je bil na Kavkazu, potem pa je odrinil na italijansko bojišče, kjer je padel na čelu svojega oddelka.

Junaški Spodnještajerci. Z železnim križcem 2. razreda so bili odlikovani naslednji domačini s ptujske okolice: Franc Kokolj, Anton Vnuk in Stefan Talan.

Pester večer na Pragerskem. Krajevna skupina Stranke na Pragerskem je priredila večer s pestrim sporedom. Poleg drugih točk sta bila na sporedu tudi dva glasbena komada s citrami. Čisti dobiček prireditve je šel v prid zbirke za Zimsko pomoč.

Nesreča z motociklom. V mariborsko bolnišnico so pripeljali trgovskega pomočnika Albina Žunka, ki se je s težko obloženim motociklom zaletel v tovorni voz ter se prekucnil v obcestni jarek. Že pred nekaj leti se je Žunko ponesrečil z motocijem in si je tedaj razbil lobanjo.

Nezgoda delavca. V Mariboru je povozil tovorni voz 44letnega pomožnega delavca Avgusta Kotnika. Mož je dobil poškodbe na desni roki in levem očesu ter so ga moral odkiati v mariborsko bolnišnico.

Iz Trsta

Delitev krompirja v Trstu. V Trstu so minule dni delili po pol kg krompirja na osebo. Krompir je bil naprodaj po 3 lire za kg.

Starka žrtev roparskega umora. V ulici Gatteri v Trstu so našli v ponedeljek 65-letno vdovo mrtvo v njenem stanovanju. Pri preiskavi so ugotovili, da so bila stanovanjska vrata nasilno odprta. Iz spalnice so bili krvavi sledovi do kuhinje, kjer je ležala mrtva starka. Po dosedanjih ugotovitvah je sklepati, da so v njen odsotnosti vdrli vlomilci v stanovanje, da bi ga zropali. Očividno se je starka nepričakovano vrnila domov, nakar so jo zasačeni zlikovci vrgli na tla. Verjetno je smrt posledica padca. Potem ko so svojo žrtev potegnili v kuhinjo, so pobegnili. Dosedanje poizvedbe so pokazale, da sta se tiste dni smukala okoli hiše dva sumljiva možaka.

Iz Gorice

Nov železniški vozni red. S takojšnjo veljavnostjo je bil uveljavljen na videmskih progah sledeči vozni red, ki se tiče tudi goriškega prebivalstva: Na progi Videm—Benečke odhod ob 7.25, 12. 45 in 18, prihod ob 7.20, 12 ter 21.57. Na progi Videm—Trst: odhod ob 5.50, ob 8 (do Gorice) in ob 15 (le ob delavnikih do Butrija); prihod ob 7.34, 12.38 (iz Gorice) ter 18.41 (iz Butrija). Na progi Videm—Trbiž: odhod ob 8 in 13; prihod ob 7.08 in 19.26. Na progi Videm—Červinjan: odhod ob 5.14, 13.30 in 17.14; prihod ob 7.51 in 19.46. Na progi Videm—Čedad: odhod ob 7.35, 10.54 (le ob delavnikih), 12.45, 16.32 in 18.30; prihod ob 7.11, 8.58, 14.16, 17.50 in 19.40.

Predložitev najemninskih pogodb. Po odredbi goriškega prefekta grofa Paceja, je treba vse najemninske pogodbe brez ozira na to, če se nanašajo na opremljena ali neopremljena stanovanja, predložiti goriškemu županu. V dopolnilo odredbe z dne 15. marca 1943, ki se nanaša na prijavo prostih stanovanj, je dolžan hišni posestnik predložiti prijavo tudi v primeru dvoma, ali je smatrati stanovanjske prostore za proste ali pa oddane.

Vlom v kiparjev atelje. Vlomilci so se splazili v atelje videmskega kipar ja Ivana Foschianija in so odnesli več steklenic likerja. Verjetno niso imeli mnogo smisla za umetnine, ki so bile v ateljeju.

Iz Hrvatske

Nad 50 000 Črnogorcev je padlo. Beograjski list »Novo vreme« priobčuje senzacionalno vest svojega poročevalca, ki pravi, da je v območju Črne gore in Bosne padlo približno 50 do 60 tisoč ljudi. Ker šteje Črna gora približno 400 000 prebivalcev, pomeni to, da je izgubila 12 do 15 odstotkov svojega prebivalstva. Nekatere družine so bile popolnoma uničene.

Dr. Ivan Gligo, podžupan v Zadru. »Narodne novine« objavljajo Poglavnikovo odredbo o imenovanju dr. Ivana Gliga, svetnika v zunanjem ministrstvu, za podžupana velike župe Sidraga in Ravni Kotari v Zadru.

Tvorničar Ante Mardešić umrl. V Medlovu na Moravskem je 6. januarja nepričakovano preminil tvorničar Ante Mardešić, solastnik znanega podjetja Mardešić & Co. v Komiži. Bil je star 49 let. Zapušča ženo, sina in številno drugo sorodstvo. Pokojnika so dne 15. januarja pokopali v Pragi.

V zagrebškem gledališču grade zaklonišče. Zagrebški listi opozarjajo gledališko občinstvo, da so zaradi gradnje zaklonišča v Velikem gledališču občinstvu na razpolago samo stranski vhodi.

2.500 Sarajevčanov hoče saditi krompir. Mestna občina v Sarajevu je prejela 2.500 prošenj meščanov, da bi jim nabavila semenski krompir.

Dubrovnik dobi stalno vojaško godbo. »Hrvatski narod« poroča, da so se Dubrovčani zelo vzradostili, ko so zvedeli, da je v vojnem ministrstvu ugodno rešeno vprašanje domobranske godbe v Dubrovniku. Ker je večina članov mestne godbe na orožnih vajah, Dubrovčani že dolj časa pogrešajo stalno godbo.

Beležnica

KOLEDAR

Četrtek, 10. februarja: Školastika.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Beli sen.
Kino Sloga: Velika nogometna tekma.
Kino Union: Anka in plavolasi.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zaloška cesta 47.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 18. do 6. ure!

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Četrtek 10. februarja, ob 16: **Vera in nevera.** Red Četrtek.
Petek, 11. februarja: Zaprto.
Sobota, 12. februarja, ob 16: **Robinzon ne sme umreti.** Red A.

*

Leskovčeva igra »Vera in nevera« je delo svojske stilistične oblike, ki je posebno jasno izražena v jeziku in igri. Osebe: Župnik — M. Skrbinšek, Lavdon — Cesar, Marida — Ukmar-Boitarjeva, Dagarinka — Kraljeva, Feliks — Nakerst, Dizma — Vl. Skrbinšek, Turen — Sever, Peter — Bitenc, Tone — Verdonik, Štefelin — Blaž, Rogač — Raztresen, Garež — Brezigar, 1. kvartalec — Gorinšek, 2. kvartalec — Košuta. — Režiser: M. Skrbinšek. Scenograf: inž. E. Franz. Kostumi: J. Vilfanova.

Prihodnji teden bo premiera Molierovega »Namišljenega bolnika«. V njem je pokazal dramatik tragikomični tip namišljenega bolnika, ki deloma tiranizira svojo okolico, deloma pa je žrtev sebičnosti in spletk. Tokrat bo režiral Molierovo delo prvič na našem odru Jože Kovič, ki bo igral tudi naslovno vlogo.

OPERA

Četrtek, 10 februarja, ob 16: **Melodije srca,** Red A.
Petek 11. februarja: Zaprto.
Sobota, 12. februarja, ob 16: **Mrtve oči.** Red Sobota.

*

J. Gregorc: »Melodije srca«. Opereta v treh dejanjih. Napisal H. Stepančič. Osebe: Anton Arnič — Peček, Silva — Mlejnikova, Vera — Barbičeva, Anda — Sancinova, Katja — Baukartova, Gizela — Slavčeva, Viktor — P. Kovič, Amalija Mirtičeva — Gorinškova, Marija Bariličeva — P. Juvanova, Marjan Barilič, tenor — B. Sancin, Zvonko Okretič — M. Sancin, Teobald Barilič — Simončič, Ala Bariličeva — Poličeva, Milavski — Milčinski, Marjana — Koširjeva, Marjan — Bajde, hotelski ravnatelj — Humar, radijski napovedovalec — Pianecki, radijski tenor — Boštjančič, natakar — Oblak, prvi novinar — Jelnikar, drugi novinar — Gregorin, tretji novinar — Škabar, šofer — Marenk, boy — Kobal. Plešejo: Bravničarjeva, Polič, Remškarjeva, Kürbos in baletni naraščaj. I. dejanje: spomladi v prostorih »Noblese«; II. dejanje: poleti, na letovišču ob jezeru; III. dejanje: dva dni kasneje, istotam. Dirigent J. Gregorc. Režiser E. Frelih. Koreograf P. Golovin. **Predstava danes v četrtek bo za red A.**

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

ČETRTEK 10. FEBRUARJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes ob 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.15: Poročila v nemščini. 9.15—9.30: Pregled sporeda (nemški in slovenski). 12.00—12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45—14.00: Koncert lahke glasbe. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Popoldanski koncert. 17.45—18.00: Narodnopisno predavanje (dr. Sergij Vilfan: Pravni motivi v naših narodnih pripovedkah). 19.00 do 19.30: Koncert slovenske glasbe; igra Radijski orkester, vodi dirigent Drago Mario Šijanec. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. Pregled sporeda. 19.45—20.00: Mala glasbena medigra. 20.00—20.10: Poročila v nemščini. 20.10—21.00: Napev za napevom. 21.00—22.00: Pisane ljubljanske slike. 22.00—22.10: Poročila v nemščini. 22.10—22.30: Glasba za lahko noč.

zato zanemarili opazovalno astronomijo, ki je preprostemu človeku, živečemu v stiku z naravo, vsekakor mnogo bliže. Morda je prav to povzročilo nezanimanje slovenskega ljudstva za zvezdoslovje, nezanimanje, ki ga poljudni astronomski pisci prav gotovo neprijetno občutijo.

Sedaj smo lahko veseli, da imamo v rokah knjigo, v kateri se živo izraža pišČeva prisrna neprisiljena ljubezen do zvezdnega neba, zato bo tudi marsikaterega preprostega čitatelja navdušila za opazovanja neba in za proučevanje celotnega zvezdoslovja. Táko knjigo bi morali imeti že pred Črmelievo astronomijo, katero bi lahko primerjali s semenom, ki pade na premalo izorana tla. — Lepi uvod »Kvišku srca« izpodbuja bralca za najveličastnejši sprehod, ki si ga more zamisliti človeška domišljija, namreč za sprehod po neskončnem vsemirju, polnem tako velikih, dostikrat nedoumljivih pojavov. Pisec pri tem upravičeno poudarja, da za preprosto opazovanje zvezdnega neba ni neobhodno potreben dalinogled, saj so naši predniki v mračni sivini tam na začetku kulture opazovali nebo brez vseh pripomočkov.

V poglavju »Zvezde krožijo...« se seznanimo z dvema navideznima gibanima zvezd okoli Tečajnice in še z lepim ozvezdjem Čolnom Sv. Petra (Velikim vozom). V poglavju »O zvezdah, ki vzhajajo in zahajajo« se seznanjamo z zvezdami vzhajalkami in z gibanjem zvezd preko neba z Altairjem in z ozvezdjem Kozoroga. Nekaj besed je napisanih tudi o optično psihološki prevari, da namreč vidimo ozvezdja na obzorju večja, kakor pa na meridianu, vendar se mi zdi, da bi bil lahko ta zanimivi pojav, ki nedvomno očara preprostega opazovalca, nekoliko bolj razložen. Iz naslednjega poglavja »Nebeška merila. Kje smo? Kaj vidimo? In še nekaj« dobimo nekaj osnovnih pojmov, preden se odpravimo na skrivnostno potovanje. Čudim se samo, da govori pisec v tem poglavju o vseh mogočih nebesnih merah, ni pa niti besede o navidezni svetilnosti zvezd, ki je sicer tolikokrat omenjena v naslednjih poglavjih in tabelah. Zadnje navodilo, preden odpotujemo na nebo, pa dobimo v poglavju »O zvezdnih kartah in opazovanjih«, kjer so na kratko ponovljeni vsi osnovni pojmi, potrebni za opazovanje zvezdnega neba.

Ko si tako pridobimo osnovne pojme za opazovanje, nas Kunaver popelje v poglavju »Opis ozvezdij« v prijetni obliki med krasna ozvezdja, med milijarde sonc, ki nas pozdravljajo z jasnega neba, iz neskončno oddaljenih puščav vesoljnega prostora. Ozvezdja so razporejena v abecedni vrsti; omenjena so seveda samo tista, ki jih lahko ugledamo pri nas s prostim očesom. Ko je bralec prečital to poglavje in prične uporabljati 12 zvezdnih tabel, ki so včleniene v besedilo, lahko opazuje neskončno nebo in njegove neponisne krasote s tem večjim pridom in užitkom. Pisec je marsikomu ustregel, ko je pri vsakem ozvezdju dodal zgodovinsko bajko, s katero so si stari narodi skušali razložiti postanek tega ozvezdja. V takih mitoloških opisih srečujemo tudi nekatere zgodovinske osebnosti, ki so jih posamezni narodi prenesli na nebo, da jim tu oznanjajo večno slavo.

Ko si pri vsakem ozvezdju razložimo zgodovinski postanek imena spoznamo še mnoga čudesa, ki jih je odkrila novodobna zvezdoslovna znanost in potrdila s svojimi odkritji že najstarejši nazor o nebu kakor se odraža v mnogih velikih delih antike namreč nazor o nedoumljivosti nebesne lepote.

Tako nas Kunaver v prikupni obliki vodi preko neba, mimo ozvezdja Andromede, kjer se seznanimo z veliko prameglo v tem ozvezdju, preko Bika, kjer se poučimo o skrivnostnih Plejadah, mimo Device in Dvojčkov, kjer je beseda o krasnem zimskem šesterokotniku, pa dalje mimo Herkula, Kasiopeje, Kefeja, Kočijaža, kjer spoznamo rumeni biser neba Capello, pa mimo Leva, Lire, Psov, Malega voza, kjer se seznanimo s precesijo zemeljske osi, preko Oria in Orjona, kjer je beseda o Orjonovi čudežni »konjski glavi«, pa mimo Ovna, kjer spoznamo letno gibanje Sonca po zoodijaku, pa še dalje mimo Pegaza, Raka in drugih ozvezdij. Nato dospemo do zanimivega Škorpijona, kjer imamo priliko seznaniti se s čudovitim Antaresom, nato krenemo mimo Velikega voza in Velikega psa, kjer je posebno mikavno obiskati najsvetlejšo stalnico Sirija, dokler ne dospemo do Vodnarja in Volarja, kjer se seznanimo z Arkturjem in končno do majhnega ozvezdja Žrebeta, s katerim se poglavje zaključuje.

V obširnem poglavju, ki že samo obsega 47 strani, naletimo na tako lepe nebesne zanimivosti, da se kaže pri tem poglavju še malce pomuditi. Pri opisovanju Andromede naletimo na majhen nedostatek. Pisec pravi: »Če podaljšaš črto med alfa in beta, naideš v temni jasni noči majhen podolgast oblaček.« V resnici pa ta oblaček ki je velika spiralna megla, druga Rimska cesta, ni v smeri od alfa do beta, temveč v smeri proti Mi kakor je pisec pravilno pokazal v legendi k sliki. Lahko bi bilo omenjeno tudi to, da je Andromedina meglica ena izmed tistih zelo redkih vsemirskih meglic ki so vidne tudi prostemu očesu. Pri opisovanju Herkula bi bilo lahko omenjeno, da je v tem ozvezdju tista tajinstvena vsemirska točka, proti kateri brzi s silno hitrostjo naš sončni sestav. Pri Kasiopeji se seznanimo z novimi zvezdami, pri Kefeju poznamo granatno zvezdo (zvezda mi) Pri Kočijažu je na kratko obdelan tudi razvoj zvezd, vendar prekratko glede na težkoče, ki jih zastavlja preprostemu bralcu ta najtežji del astrofizikalnega področja, če ga hoče kar se dá dobro razumeti. Ker omenja pisec sestrstvo med Soncem in Capello, bi kazalo pripomniti, da je to sestrstvo precej oddaljeno, kajti Capella je v mladostni dobi, naše Sonce pa se že stara. Pri opisovanju ozvezdja Kuščarice bi bilo lahko omenjeno najmanjše in najgostejše sonce v nam znanem vsemirskem prostoru. Pri Labodu bi kazalo omeniti, da se v tem ozvezdju razdeli Rimska cesta v dve progi, ki tečeta dalje proti jugu. Pri ozvezdju Lire je objavljena zanimiva slika, ki nam ponazoruje planetarne meglice. Pisec bi lahko v tem poglavju povedal kaj več o nenavadno hitrem gibanju zvezd v vesoljnem prostoru, kar bi preprostega človeka prav gotovo zanimalo.

Ko zapustimo daljno zvezdno nebo in njegova telesa, spoznamo v naslednjem poglavju »Sonce in njegova družina« naše najbližje nebesne sorodnike. Tu so poglavja, kakor smo jih vajeni v vsaki zvezdoslovni knjigi: o Luni, Merkurju, Veneri, Jupitru, Saturnu, o kometih in meteorjih ter naposlej še o Soncu. V tem poglavju se odlikujejo avtorjeve lastnoročne slike ki jih je narisal po svojem daljnogledu (Venera, Mars, Jupiter, kometi).

Prav zanimivo je končno poglavje »O raziskavanju neba«; tu se lahko seznanimo z najmodernejšimi astronomskimi aparati, ki služijo zvezdoslovcem pri raziskovanju najbolj oddaljenih vsemirskih globin. V tem poglavju je beseda o daljnogledu (refraktorju in reflektorju), o fotometru, o spektroskopu, o spektrografu in posebej še o spektroheliografu in o sončnem stolpu. Mnogim bo koristila tudi zadnja stran, kjer navaja pisec najvažnejšo svetovno astronomsko literaturo, v zadnje astronomske koledarje in mesečnike, ki služijo tej čudoviti vedi.

Na koncu svoje knjige pravi Pavel Kunaver: »Zato bi morala imeti vsaka šola svoj daljnogled, gotovo pa bi si ga moralo nabaviti vsako društvo, ki se peča s prosveto naroda. Častna zadeva vsakega mesta bi morala biti, da bi imelo poleg bolnice, zavetišča za ubožce, jetnišnice in drugih takih žalostnih zavodov tudi največje in najvišje vzgojevališče, skromno astronomsko opazovalnico. Pogled na nebesna čuda bi premnoge opomnil, kako majhno, ubogo bitje je človek; koliko prekrasnega je na nebu; koliko bolje je in koliko bolj se splača opazovati in živeti s prekrasnim nebom, kakor vdajati se svojim strastem. Koliko čistega veselja prinaša gledanje in študij velike prirode, kako pomirujoče vpliva na dušo ki se sicer tako rado razburja zaradi malenkosti in za vse tako hitro minevajoče zemeljsko veselje in bolečine.«

Ob tej lepi knjigi se bo torej marsikdo zamislil v tajinstveno lepoto na ave pozabil za hip, na zemeljske muke in vsaj nekoliko spoznal, kako velika je astronomija in koliko nudi človeški duši. Tudi se bo strinjal s slavnim rimskim filozofom Seneco, ki pravi: »Kdor se dvigne do tak visokih pogledov, se bo lako smehljal človeškim bojem in rekel: gomezenje mrvelj, velika zmeda na majhnem prostoru.«

M. B.

Doživljaji s tigri

Kadar sem prihajal na kratke dopuste v Evropo, piše znani nemški publicist in bivši plantažnik Erwin Crobath v tedenski izdaji »Neuer Wiener Tagblatta«, so me vpraševali sorodniki, znanci in prijatelji takoj po pozdravu: »Koliko tigrov si ustrelil?« In ljudi je potem njegov odgovor hudo razočaral, da tigri tudi na Sumatri in Javi ne skačejo kar tako naokrog kakor kunci na kakšnem repišču. Pisec priznava odkrito, da je bilo število njegovih srečanj s kraljem prednjeindijskih ter zadnjeindijskih džungel in gozdov prav omejeno.

Nekoč je usmrtil tigra, ki se je bil ujel v past nedaleč od njegovega nasada. To gotovo ni bil dogodek, ki bi zaslužil omembo s sportnega ali lovskega zrelišča — a vendar lahko ugotovi, da obide tudi pogumnega moža čuden občutek, kadar mora ustreliti do skrajnosti razdraženo zver, ki jo samo palice loputnih vrat ločijo od človeka. Oči, ki govore o sovraštvu, besu in nezaslišani življenjski sili, človek nikoli ne pozabi.

Ubijajoča groza

Značilno je, da se tiger nikoli ne dotakne live vade — koze ali psa — ki jo privežejo v past. Zdi se, da se tiger zave svojega ujetništva, čim se vrata za njim zaloputnejo, pa da ne pozna potem nobene druge misli razen te, kako bi se spet osvobodil. Vadna žival pa je navzlic temu vedno mrtva! Groza jo umori! Tudi domačinom, to je malajskim ljudstvom z animističnim naziranjem, ki ga islam ni bil sposoben izriniti, je tiger že od pomtiveka zrazito demonsko bitje. Vsak Malajec je prepričan, da zverina ne razpolaga samo s strašno silo, gibčnostjo in lokavostjo, temveč tudi z nadnaravnimi silami. Zato velja vsakdo, ki je tigra ubil, med njimi za osebo, ki jo je treba spoštovati, oziroma se je moraš bati. Zmago nad džungelskim kraljem si morejo razlagati namreč samo z lovčevimi nadnaravnimi silami.

A že to, če si lastnik tigrovega kremplja ali nekoliko dlak iz njegovih brkov, te napravi za osebo, ki zre prebivalstvo s spoštovanjem nanjo. Kajti sile, ki se skrivajo v teh delcih tigrovega telesa, prehajajo po splošnem mnenju nad imetnika in ga usposabljajo za nadnaravna dejanja.

Na preži

Večina domačinov besede »tiger« — to je v malajščini »rimo«, v javanščini »matjan« — sploh ne izgovarja, temveč jo rajši opiše. Posebno tedaj, kadar je zverina v bližini, ne bo nihče izgovoril njenega imena, kajti samo ob sebi se jim vidi umevno, da razume roparica človeško govorico in da je to velik gospod, ki ne trpi, da bi se njegovo ime po nemarnem jemalo v usta.

Vse živali — morda z edino izjemo slona in nosoroga — se tigra boje. Zdi se, da si z določenimi glasovi tudi medsebojno javljajo njegovo nevarno bližino. To je Crobath sam opazil v marsikakšni noči, ko je bil na preži za tigrom.

Tam namreč, kjer je zver pobila kakšno kravo, vola ali tudi samo prašča, je dana možnost, da jo ustreliš. Šele po dveh treh nočeh se vrne k plenu, da bi ga požrla, in sicer vedno šele po mraku in vsekako ne pozneje nego ob štirih zjutraj. Če torej odkriješ žival, ki jo je tiger pobil s strašno silo svoje šape, in si lovec, si napraviš preprosto zasedo na kakšnem drevesu v bližini. Oblečeš se po možnosti v tesno zapet kaki ter oborožiš z dvocevko ali repetirko. Kot svetilo vzameš najbolje električno svetilko, kakršne uporabljajo zdravniki. Žice jo spajajo z baterijo, ki si jo pritrdil ob pas. Ni lahka stvar prižgati v pravem trenutku in s potrebno brzino luč, dvigniti puško in pomeriti, ne da bi se zaplel v te žice.

Dolgotrajno čakanje je prava muka: prenašati moraš soparo, moskite, ki se besno zaletavajo v vse nepokrite dele tvojega telesa, in pa bližino živalskega trupla, ki se prične v tropski vročini razkrajati že po nekoliko urah.

Odločilni trenutek

Dogaja se, da začuje lovec v nočeh brez meseca nenadne šume v bližini mrhovine, pa meni, da je prišel tiger, in vključi luč. A oko mu zagleda nemara samo kakšnega leguana, orjaško tropsko kuščarico, ki se je spravila nad ogabno jed. Toda vključitev svetilke je že marsikdaj prepodila tigra.

Lovci, ki so jim znane tamkajšnje prilike, bodo rajši počakali, da jim dado svarilni klici živali, ponoči zlasti opic, znak, da se zver približuje. Prvi klic se oglasi iz velike daljave, si je vedno enak in se širi od drevesa do drevesa, kjer prenočujejo poedini opici tropi. Kadar se oglasi povsem blizu, je treba posebne potrpežljivosti, ker tiger je nemara nekje prav tako blizu in nezaupno opazuje mrhovino ter njeno okolico. Najmanjši šum spravi tudi najbolj lačnega tigra v beg. Če pa ni opazil nič sumljivega, zasliši lovec kmalu nato silno lomastenje in drobljenje težkih kosti, pihanje in godrnjanje roparske mačke. Tedaj je prišel trenutek, da se zabliska luč, pomeri puška in zagrmi strel, kajti drugega trenutka ti tiger ne dovoli več. Če ga nisi zadel, izgine kakor blisk in ne pričakaš ga več.

V senci smrti

Posebno razburljiv doživljaj je imel pisec nekoč, ko je tiger igral ulogo lovca v zasedi, on sam pa je bil plen, ki ni slutil nevarnosti.

To je bilo nekoč, ko je odredil svojim javanskim delavcem, da bi izkrčili neko goščavo, ki jo je hotel spremeniti v tobačni nasad. Delavci so se tega dela lotili, a že po kratkem času je pritekel eden med njimi in izjavil, da je tiger v bližini in da bodo nadaljevali z delom le tedaj, če bi se jim sam pridružil. Te stvari s tigrom jim sicer ni verjel, pa je vseeno odšel z možem in v njegovi navzočnosti so Javanci mirno opravljali svoje delo. O tigru ni bilo ne duha ne sluha. Zdolgočaseno se je sprehajal ob robu goščave, potem je stopil na stezo, ki je vodila do ceste k plantaži, stopal je počasi, s sklonjeno glavo in razmišljal o novem nasadu. Pri tem je opazoval sledove, ki so jih bile v razmočena, blatna tla vtisnile bose noge njegovih delavcev. Ob cesti se je obrnil po stezi nazaj. Nad sledovi bosih nog se je risala sedaj velika in široka sled njegovih čevljev. Bil je nekako sredi steze, ko je nenadno obstal kakor vkopan. Kaj je to? Ne da bi dosti pomišljal, je planil z dolgim skokom nazaj in dvignil palico nagonsko v obrambno kretnjo. Blatna tla so kazala preko njegovega sledu mogočni vtisk tigrovih šap! Pogledal je po stezi in videl, da je prihajala sled iz bambusove goščave kakšnih deset metrov nazaj, sledila njegovim stopinjam in izginjala potem pravokotno v visoko travo. Javanski delavci so bili torej v resnici prepodili tigra in ko se je ta plazil stran, je nedvomno opazil moža ter mu sledil, morda komaj tri metre oddaljen od njega. Sama sreča je hotela, da ga je pred skokom na žrtev, ki ni slutila nevarnosti, nekaj pognalo v beg.

Obisk na verandi

Drugič je doživel tigrov obisk celo v svojem bungalowu. Navzlic temu ga je ugledal le kot senco in zelenkasto svetlikanje njegovih zločestih oči.

Tisti večer se je bil po napornem delu spravil zgodaj spat. Tropski naliv ga je kmalu uspaval. Nenadno pa ga je sredi noči prebudil čuden hrup na verandi. Stoli, mize, cvetlična stojala in drugi kosi oprave so se prevračali. Z bliskovito brzino je snel winchesterko s stojala, jo nabil, planil skozi pisarno k verandnim vratom ter jih odprl. Pred njim se je zabliskala grozotno velika dvojica zelenih oči! Zapihalo je in duh po zveri mu je udaril naproti. Tiger! Ni bilo časa za pomišljanje, pomeril je in sprožil. Rdeč blisk in silen grom težkega orožja. Dvojica zelenih oči je ugasnila in zagledal je podolgovato, kakor senca nedoločeno telo zverine skočiti proti okenski zavesi iz rotangovih stebel. Zavesa se je strgala, v naslednjem trenutku je senca izginila v noč.

Še ves prevzet se je obrnil k razdejanju na verandi. Med razbitinami so ležali njegovi trije psi. Poškodbe niso kazali nobene, toda bilo je kakor da jih je groza omrtvičila. Oči so jim srepele, šape so stegovali od sebe in trup se jim je širil ter upadal od naglega dihanja. Trajalo je dolgo, preden so se spet zbrali.

Tiger je bil brzkone začutil poželenje po pasjem mesu in je skočil na verando. Do smrti prestrašene živali so se splazile pod pohištvo, zverina jih je skušala zagrabiti, oprema se je pod njegovimi togotnimi poskusi in skoki prevračala, da ni bilo skoraj stvari, ki bi ostala cela. Toda do psov ni prišel. S plamenicami so poskusili slediti njegovim vtiskom, pa so se kmalu izgubili, ponoči pa jih je naliv tako izpral, da so jih zjutraj zaman iskali.

Ljudožeri

Divji, mogočni in zviti, tako živijo tigri v njegovem spominu. Spopadov s človekom se v splošnem izogibajo. Nemara jih plaši človekova pokončna drža ali pa jim je njegov duh zoprn. Čudno bi se zdelo, da so večinoma le stare in slabotne zveri, ki se človeka lotijo — pa to ni neumljivo, če pomislimo, da za borbo s kakšnimi naglimi jeleni ali divjimi merjasci tako oslabele živali pač niso več sposobne. Če pa tiger opazi, da je neoboroženega in nepripravljenega človeka lahko ubiti, premaga vse ovire in postane resna nevarnost. Vendar so tigri-ljudožeri redki.

Glive lovijo živali

Med najzanimivejše ugotovitve znanosti o glivah spada ta, da živijo nekatere med njimi pravo roparsko življenje. Sicer je prof. Zopf že 1888. ugotovil, da utegne gliva, ki se imenuje z latinskim imenom »arthrobotrys oligospora« dobesedno zajeti razne črve iz rodu nematod, med katere spadajo tudi trihine in razni črvi, ki nastopajo v človeškem telesu kot zajedalci, toda prešlo je mnogo let, preden so pobližje pojasnil vprašanje, kako lovijo glive živali.

Težave, ki so postavljajo na pot opazovanju takšnih dogajanj, so natančnejšo proučavo dolgo časa ovirale. Šele potem, ko so razvili primerne metode s čistimi kulturami, ki so omogočile neposredno kontrolo, je bilo v tem področju mogoče naprej. V zadnjih desetih letih se je nabralo toliko opazovalnega gradiva o roparskih glivah, da je bilo vredno izdelati o tem začasen zaključni pregled. Izvršil ga je znani biolog Drechsler.

Ta znanstvenik ugotavlja, da je nič manj nego 53 raznih gliv, ki lovijo živali. Med njimi jih pripada 25 k rodbini tako zvanih hifomicet, nadaljnjih 25 vrst pripada rodbini fikomicet, in sicer k rodu »zoofagacej«, čemur bi se po naše reklo »živalojedke«. Nadaljnja vrsta takšnih gliv spada k saprolegniacejam, in sicer k nek obliki, ki živi v vodi.

Če raziščemo vse te glive z ozirom na živali, ki so si jih izbrale delno ali izključno kot žrtve, opazimo, da je 21 med njimi, in sicer z rodbine hifomicetk, »specialistk« za nematode. Dve vrsti lovita zlasti korenonožce, torej enostanične živalice, neka vrsta pa se zanima posebno za amebe. Zelo zanimivo in malo tud grozotno je dejstvo, da lovi 19 vrst gliv nematode s posebnimi pripravami, z zankami in celo mrežami. Druge lovijo svoje žrtve spet s posebnimi nitkami, ki žrtve prilepijo nase ali jih prerasejo — torej prave žive limanice.

Fikomicetke, ki žive v vodi, so se specializirale na kotačnike. Ti stremijo za tem, da bi se najedli kratkih stranskih vejic glivnega tkiva, a pri tem se sami prilepijo nanje. Nato prerase gliva telo živalice skozi njeno žrelo.

Raziskave so pokazale, da prerasejo gline s svojimi vlakni na podoben način ujete živalce v splošnem prav kmalu, o fiziioloških dogajanjih pri tem pa smo za sedaj le malo poučeni. Važni so poskusi, ki so jih napravili nekateri raziskovalci, da bi takšne glive izkoristili za biološko zatiranje črvivih obolenj nekih kulturnih rastlin in celo zajedalcev v človeškem in živalskem črevju. Toda ti poskusi so za sedaj šele v začetnem stadiju in še ni mogoče reči, kakšni bodo uspehi. Vsekako lahko pričakujemo še važnih ugotovitev.

Skozi mrežo vojnih zakonov

O vojni Rimljani praktično ne vedo baš mnogo. Živijo nekako skozi mrežo trdih zakonov našega časa. Zapovedi fronte, kjer se nemški vojak bori pred vrati njihovega mesta proti materialnim naporom sovražnika [illegible] pozdi, ki je niso nikoli odprli. Vse, kar sestavlja to borbo v njenem najdobesednejšem pomenu — pogum, pomankanje, blato, ognjeni napadi, zmrzovanje, bombniki — je Rimljanu toliko, kolikor življenje na drugi premiočnici. Da je mogoče to premičnico doseči iz Rima v nekoliko urah avtomobilske vožnje in da zadeva borba z vso svojo trdoto seveda tudi italijansko civilno prebivalstvo v tem jedru italijanske dežele, ne seg globoko v Rimljanovo zavest. Če govori o vojni, misli pred vsem sebe in svoje vsakdanje skrbi. Dobave na zelenjadnem trgu in cene na črni borzi zaposlujejo marsikatero rimsko glavo bolj nego vsi drugi problemi.

V tem mišljenju se pobliskava neka vrsta rimskega separatizma, ki postavlja rimsko lagodno življenje pred narodno solidarnost. »V resnici«, je dejal Farinacci po[illegible] prav, za prav Rim, prestolnica, z borbo, ki divja na italijanski zemlji?« Rimljani si brzkone niso vzeli časa, da bi pomislili o Farinaccijevem posmehu. Neki del med njimi se bavi vsak dan s tem, da preklinja črno borzo in v istem dihu sodeluje z njo. Eno izmed najostrejših rezil proti sebičnemu rimskemu indiferentizmu, rimski šaljivi list »Travaso delle Idee«, je označil to obnašanje pred kratkim z besedami:

»Po zaključku črne borze (cene: 1 kg soli 10 RM, 1 kg krompirja 2.85 RM, 1 kg slankorja 12 RM itd.) so se črnoborzijanci zbrali, da bi skupno pohvalili Sepral (mestno oblastvo za razseljevanje živil), ki daje delavnosti črne borze tako krepko pobudo s tem, da razdeljuje šele sedaj (sredi decembra) špagete, ki so bili določeni za november, a seveda le delno.«

Bilo bi pristransko, če bi hotel nemški opazovalec v Rimu posvečati svoje zanimanje samo črnoborzijanskim trgovcem. Teh vredni so tisti Rimljani v najboljših moških letih, ki se ločeni od stisk italijanske dežele — sprehajajo po rimskih cestah in so jim oči usmerjene togo naprej. Če bi jih malo odvrnili, bi tvegali namreč nevarnost, da zagledajo enega tistih lepakov, ki spominjajo na to, da potrebuje Italija danes kakor nikoli mož za borbo, za delo, za uporabo vsepovsod. Stotine lepakov so pozivale v Rimu moške v prostovoljno službo. Tem pozivom so najboljši sledili. Toda slabši so vileti v Rimu v večini. Da bi jih osvobodili bremena brezposelnosti, so izšle sedaj pripravljalne odredbe, ki naj bi zagrabile vse proste delovne sile in preprečile v Rimu tako priljubljeno izmuzavanje skozi mrežo zakonov. To so od- [illegible] zdaj vlaki.

Misli nemškega pešaka, ki hiti nemara kot sel s poročili preko žrelastih polj v abruških gorah ali leži kot sprednja straža borbe pred italijanskimi gorskimi vasmi, sličijo v tem primeru do lasu mislim dostojnega Italijana. Strokovnjaki pa dvomijo, da li bodo odredbe zagrabile Rimljane kot celoto. Del rimske »zlate mladine« se je te možnosti namreč že pred časom zavedel in živi v najstrožji osamelosti, ki jo po opisu v »Travasu« prijetno prekinja le to, če pridejo prijateljice s cvetličnimi šopki na obisk — stvar, ki so je v možatejših rimskih časih odgravala narobe.

Nemški pešak pa, ki se odpravlja onkraj odprtega mesta Rima in proč od teh težkih vojnih skrbi (da so namreč omnibusi preenapolnjeni, preskrba da je skopa, sladkor drag in oranže redke) na fronto, vidi potem po vseh včasih obledeli napis: »Roma« — Doma« (Rim — vladar). Tedaj ga utegnejo kos poti spremljati misli, kako daleč je od tega, da so stali Rim in njegovi Rimljani v manjši meri v somračni svetlobi svoje sedanje dekadence in je bil Rim po obnašanju, volji in vzgledu v resnici vladar italijanske dežele. (Dr. Wolfdieter von Langen, »Tagespost«).

Darujte za siromake! Zimska pomoč še vedno sprejema prispevke

Zvezdnato nebo v februarju

Februarja se dan vidno daljša, sonce stoji v začetku meseca 9 in pol ure nad obzorjem, do konca meseca pa se ta čas podaljša že na 11 ur. Ob tem času je mogoče opazovati v jasnih nočeh brez mesečnega svita motni soj zodijakalne svetlobe na zapadnem delu neba. Vidimo jo v podob dvigajoče se piramide, ki v teku noči vpade.

Nebo kaže v tem času še popolno zimsko krasoto. Od velikih planetov vidimo razločno Marsa, Jupitra in Saturna že v večernih urah. Mars se ob sončnem zatonu pomakne na južno stran, v teku noči pa se premakne proti severozapadu ter izgine nekaj ur po polnoči opazovalcu popolnoma izpred oči. Na vzhodnem obzorju najdemo ob večernih urah Jupitra, ki se šele v teku noči pomakne višje ter doseže ob 12. uri opozacijo proti soncu. Venera sveti kot jutranjica že dve uri pred sončnim vzhodom ter vzhaja ves čas februarja okoli 5 ure na vzhodnem nebu. Tudi Merkurja opazimo na jutranjem nebu v prvih tednih tega meseca. Lunine faze imamo v februarju sledeče: 1. februarja prv krajec, 9. polno luno, 17. zadnji krajec in 24. mlaj.

Križanka št. 11

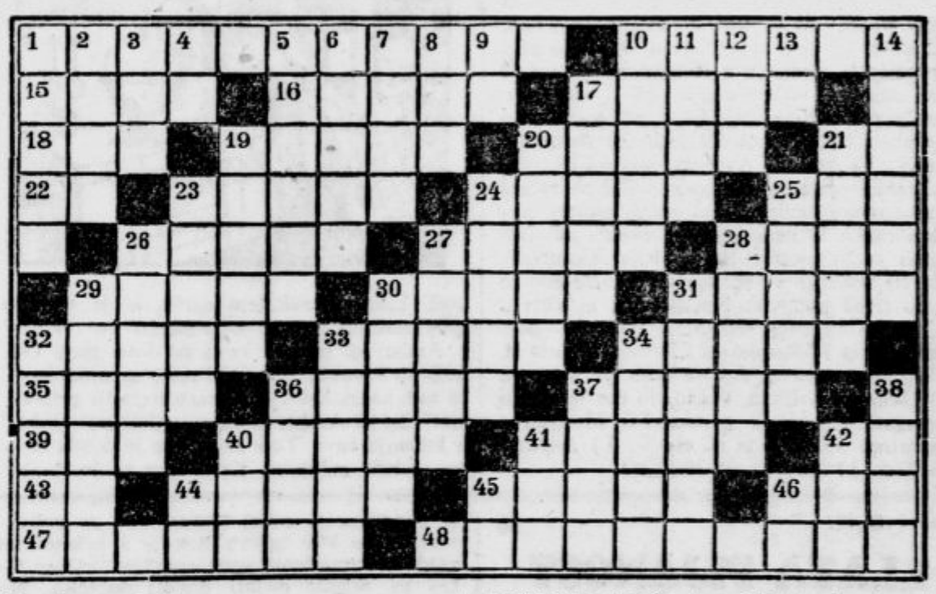

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. hrvatsko mestece ob Jadranski obali, 10. staro posušeno telo, 15. pristanišče v Arabiji, 16. z izjemo, poleg, 17. evropsko glavno mesto, 18. lahkoatletska disciplina, 19. potomstvo, otroci, 20. beležnica, 21. predlog, 22. ploskovna mera, 23. Massenetova opera, 24. muslimansko sveto pismo, 25. enota naravne dolžinske mere, 26. otroški naziv za starega očeta, 27. mesto ob reki Bosni, 28. reka v Sibiriji, 29. nevaren bolnik, 30. del živalskega telesa, 31. gozdni bog, spremljevalec Dionizija, 32. kvartaški izraz pri taroku, 33. Pavel pred spreobrnitvijo, 34. pokošen, spravljen, 35. moško ime, 36. ženska toaletna potrebščina, 37. molitvena potrebščina, 39. oziralni zaimek, 40. sovjetski politik, 41. goljufan, sleparjen, 42. živalski glas, 43. latinski predlog, 44. pristanišče ob zapadni afriški obali, 45. zakonodajna zbornica, 46. tatarski poglavar, 47. turški post, 48. evropska država.

Navpično: 1. država v Afriki, 2. del gledališča, 3. stoletje, večje časovno razdobje, 4. veznik, 5. pripadnik azijskega ljudstva, 6. termin, razprava pri civilnem sodišču, 7. zgoščeni kisik, 8. sorodnik, 9. osebni zaimek, 10. junak znane Murnikove humoristične povesti, 11. nagel, hiter, 12. včasih naziv za najlepšo žensko, 13. predlog, 14. madžarsko moško ime, 17. jamčevalec, talec, 19. pogoden, obstreljen, 20. švedski kemik, izumitelj dinamita, 21. točka na nebu, 23. letovišče na Tirolskem, 24. šop las; posebne vrste pes, 25. dan v tednu, 26. [illegible] 2. [illegible] lež država na zasebnih dohodkih, 28. neresničen, izmišljen, 29. običaj, šega, 30. mesto ob obali Jadrana, 31. vrtnine, 32. pomožni duhovnik, namestnik, 33. velika afriška pokrajina, [illegible] nost, 36. pritok Savinje, 37. okrajšano moško ime (Emanuel), 38. enota evropske valute, 40. predlog, 41. spoj, stik, 42. poljska cvetlica, 44. pritrdilnica, 45. oblika pomožnega glagola, 46. tuja črka.

Rešitev križanke št. 10

Vodoravno: 1. Akropola, 7. ura, 9. era, 10. otok, 12. ar, 14. as (arzen), 15. pa, 16. od, 17. Ob, 18. laz, 19. hm, 21. l. s (loco sigilli), 23. ro, 24. obara, 26. pelin, 27. Ibar, 30. up, 32. pola, 35. zid, 37. [illegible] s, 38. Na(trij), 40. ar, 42. sl., 44. ono, 45. Mura, 47. tun, 48. stari vek.

Navpično: 1. Ana, 2. re, 3. ora, 4. past, 5. lotos, 6. at, 7. uk, 8. amazonka, 11. on, 13. romb, 15. par, 19. horizont, 20. ar, 22. me, 25. ah, 26. po, Po, 28. bik, 29. ad, 31. plima, 33. on, 34. las, 36. Eros, 40. an, 41. tri, 43. lek, 44. on, 46. ar.

V. M.:

Posojilo

Bilo je nekaj let pred sedanjo vojno. Mesto je plavalo v lahkomiselni brezskrbnosti, čeprav je pritiskala zima. Sneg še ni bil pobelil streh in ulic; pokril je bližnje vrhove in pošiljal v dolino leden veter, ki je prodiral tudi skozi tople zimske obleke.

Tistega večera sem počasi stopal po dolgi ulici, ki se je vtapljala v morju razkošne svetlobe in neugnanem vrvenju nemirne množice. Srečaval sem same vesele obraze, ljudi, ki so poznali le srečo in zadovoljstvo in so se hiteli veselit v različna zabavišča. In iz te žive reke se je nenadoma izmotala visoka sključena postava mojega znanca. Bil je živo nasprotje drugih, kakor nezakonski otrok med zakonskimi. Mlad dijak, brez suknje in klobuka, v ponošeni obleki in raztrganih čevljih, bled in upadel, z rokami v hlačnih žepih, da se je stražnik s sumom v očeh oziral za njim.

Kaj neki mu je? Saj je še zelo mlad. Morda nesrečna ljubezen? Prijel sem ga za komolec, da se je zdrznil in obstal. In ko me je spoznal, se mi je zazdelo, da so mu temne oči za trenutek zagorele.

»Kam tako obešenjaško?« sem se poizkusil pošaliti. Komaj zaneteni ogenj v očeh mu je takoj ugasnil.

»Prav za prav ne vem,« je mrko odvrnil in ko je videl, da ga še zmerom vprašujoče gledam, je obrnjen stran, bolj sam zase nadaljeval: »Kako je pri nas doma, menda že veš? Same nesreče in bolezen. Komaj eden ozdravi, zboli drugi. Sedaj je mati na vrsti. Leži. Očeta ni. Kam je šel, ne vem. Pa me tudi ne zanima. Mati leži že delj časa. Če je človek bolan, mora imeti med drugim tudi mir, da ne govorim o primerni hrani, zdravilih itd. Saj to tudi zdrav človek potrebuje, kaj je ne bi bolnik. Bolezen je zmerom zvesta spremljevalka revščine. Tega ne razumem. Res muhasta je in nepravična. Vgnezdi se tam, kjer je revščina, blagostanja se izogiblje. Pregnati je skoraj ni mogoče. Jaz jo preganjam že nekaj mesecev, pa noče oditi. Tudi danes sem jo preganjal. Pred eno uro šel sem k znancu, s katerim sem se pred leti seznanil v manjšem zdravilišču, da bi mi posodil nekaj denarja. Takrat sva se dobro razumela in zato sem mislil, da bo mojo stisko razumel. Lepe dohodke ima in sam je. Lepo me je sprejel. Hitro sem mu povedal, zakaj sem prišel. Še preden sem končal, je segel v žep po denarnico. Njegova uvidevnost me je presenetila, pa sem si mislil, če tako rad pomaga, ko še niti ne vé, čemu rabim denar, kako bi šele bilo, če bi mu povedal resnico. In sem mu povedal. O bolezni, o lakoti, o revščini in tako dalje, kakor pravkar tebi . . .«

Pomolčal je in me čudno pogledal.

»Nu, sem ga hotel vzpodbuditi. »In potem?«

»Potegnil je roko iz žepa — prazno! Pomislil sem: sedaj bo segel po listnici, kjer ima spravljene tisočake . . . To se pa ni zgodilo. In veš, kaj je rekel? — Če potrebuješ posojilo zaradi bolezni in za hrano, je to nekaj drugega. Mislil sem, da bi rad denar zato, da se greš smučat. V tem primeru bi ti bil rad posodil kakih dve sto lir, tako pa vem, da mi jih ne boš mogel vrniti . . .« Potem se je izgovarjal, da denarja prav za prav nima.

Ledeni veter je potegnil da je fant v ponošeni obleki vztrepetal. Tudi mene je zeblo, a nisem čutil mraza, tako me je njegova pripoved presunila. Spomnil sem se praznine v svojih žepih in v denarnici. Rad bi mu pomagal, a nisem mogel, saj sem bil sam pomoči potreben. Preden je odšel, mi je molče stisnil roko. Dejal sem mu, da se bova videla naslednji dan.

Zamišljen sem stopal po ulicah, ki so se bile že skoraj izpraznile. Ljudje so se razkropili na vse strani. Nekateri v kino in gledališče, drugi po kavarnah, gostilnah in drugih prostorih ter po toplih in prijetnih domovih. Tam ni bilo mrzlega vetra, zahrbtnih bolezni, morečih skrbi in brezplodnega premišljevanja . . . .

Ko sem se vračal domov, je bila že trda noč. Kljub temu nisem bil zaspan in pri srcu mi je bilo toplo. Jutri, sem si mislil, bom le kako pomagal revežu v hudi stiski. Šel sem k prijatelju, sinu premožnih staršev. On sam sicer nima denarja, vendar ni dvoma, da bo lahko kaj zbral med sošolci. Njemu že zaradi tega ne bodo odklonili, ker je bogat . . . Sam pa bom šel k tistemu človeku, ki posoja denar za smučanje. Saj ga poznam. V kavarni sva nekajkrat premikala šahovske figure.

•

Drugi dan je moj prijatelj zbral med sošolci nekaj desetakov. Vsak je dal kolikor je pač mogel. Jaz pa sem poiskal znanca iz kavarne in ga brez olepšavanja napadel: »V hribe nameravam. Na letovišče. Toda, saj razumete, zadnji dnevi so in nimam dovolj denarja. V hribih pa je meščanu nerodno, če mora vsak novec trikrat obrniti in se še ne more odločiti, kako naj bi ga porabil. Zato sem vas mislil prositi, da bi mi posodili nekaj stotakov.

»Seveda, seveda! Brez nadaljnjega,« me je prekinil in z igralsko kretnjo segel v žep.

Molčal sem kakor riba . . .

»Tristo lir, kaj ne?« In že je bil denar v moji posesti. Ko sem se mu hotel zahvaliti in z naporom vseh sil izreči nekaj tistih predpisanih puhlic, je zamahnil z desnico in me vprašal, če že imam zaročenko. On da si ravno išče drugo dekle. Potem je pristavil: »Saj se bova videla v kavarni pri šahu. Po dobro se imejte! Seveda, drug drugemu moramo pomagati.« In krepko mi je stisnil roko, nakar sem naglo odšel.

Za prvo silo je bilo nesrečni družinici pomagano, a za nadalje?

SPORT

Prof. Kuljišu onkraj groba

V nedeljski številki smo objavili kratko vest, da je v svojem rodnem Splitu umrl prof Andro Kuljiš, ki je med nami preživel dolga leta po prvi svetovni vojni tudi kot športnik in športni delavec. Povrh tega je spretno sukal tudi pero za športne rubrike in se je posebno uveljavil kot dopisnik zagrebškega tednika »Ilustrovanih sportskih novosti«.

S pokojnim profesorjem Kuljišem sva se prvič srečala menda na eni velikih prvenstvenih plavalnih prireditvah v Ljubljani leta 1932. Bil je že ves naš in športnik z dušo in srcem, toda ono leto je prišel v Ljubljano tekmovat tudi del njegovega Splita. In tako je dva dni nihal med Ljubljano in Splitom, se navduševal za oba in priznaval obema, kar jima je šlo. Kajti bil je neizprosno objektiven in je v športu poznal samo merilo pravice in poštenja.

Pozneje je naju pot po športnih prireditvah često privajala za skupno mizo alj skupni telefon. Mnogo neprijetnih dolžnosti, marsikatera neljuba afera ali neodpuščena zamera je združena s poročevalskim poslom po športnem svetu, toda prof. Kuljiš je bil vselej in povsod tovariš, ki je poznal tovariša. Tako sva se — in tako bi lahko potrdil še kateri od tovarišev, ki je bil priča — zmerom znova sestajala kot dobra prijatelja, čeprav naju je vezalo samo skupno delo za športno stvar. Takrat sva bila zmerom edina, bodisi glede Planice, bodisi glede kopališča Ilirije, bodisi glede slovenskega nogometa ali glede česar koli v športu. Prof. Kuljiš je bil razgledan in odločno nepristranski.

S pokojnim Androm so izgubili dragega prijatelja mnogi slovenski športniki ter delavnega in preizkušenega sodelavca tudi mnoge vodilne organizacije slovenskih športnikov. Povsod, kjer so imeli njega v svoji sredi, povsod se bo poznala globoka vrzel za tem mladeniško živahnim markantnim dalmatinskim rojakom, ki mu je Ljubljana postala druga domovina in je njej tudi daroval mnogo svojih izrednih talentov. Bridka usoda je hotela, da se je moral pred meseci — že zlomljen — vrniti v svoj dragi Split, kjer ga je zdaj smrt rešila zemskega trpljenja.

Prof. Andru Kuljišu je zagotovljeno častno mesto v zlati knjigi slovenskega športa! Dragi profesore, zdravo — onkraj gomile v dragi domači zemlji! *L. S.*

V nekaj vrstah

Zimski sport

V Zellu am See je bilo v nedeljo tekmovanje vojaških edinic v teku na 12 km. Znani planiški skakalec Jožef Bradl je prehitel vseh 16 tekmovalcev, ki so startali pred njim, ter je moral dobro polovico proge voditi sam in si delati novo smučino. Samo zato je uspelo Hansu Kochu, ki je startal mnogo bolj zadaj, da ga je pustil za seboj v času 1:04:37; Bradl je potreboval 1:12:32.

Berliner Schlittschuh-Klub je premagal oba nasprotnika v prvenstvenih nastopih. SC Füssen, ki je gostoval v Berlinu, je izgubil z 1:3, Celovčani pa dan pozneje s 4:7.

Rumunski hokejski prvak Juventus je nastopil v St. Moritzu v Švici proti tamošnjemu hokejskemu klubu ter izgubil dvoboj s tesnim rezultatom 3:4 (1:0, 0:1, 2:3).

Francosko prvenstvo v hokeju na ledu si je v Chamonixu priboril CSG Paris, ki je premagal domačine v podaljšku.

V Oslu sta se zopet na ledu spoprijela izvrstni svetovni prvak Egnestangen in mladi Finn Hodt. Tokrat je ponovil Egnestangen svoji prvi zmagi ter zmagal v teku na 1500 m z 1:22:,7 kakor tudi v teku na 5000 m z 8:44,3. Hodt je zatem zmagal v teku na 500 m s 43,7 in v teku na 3000 m s 5:03,0. V skupni oceni pa je postal zmagovalec Egnestangen s 194,930 točke pred Hodtom, ki je nabral 195,200 točke.

Finska juniorska prvakinja v umetnem drsanju je opstala 16letna Kirti Linna, ki je porazila 16 drugih kandidatinj za ta naslov.

Nogomet

Kako so španska moštva izravnana in kako ostra borba se bije za najvišje naslove, nam zgovorno pričajo rezultati zadnje nedelje. Od osmih srečanj so se štiri končala neodločeno, med njimi tri celo z rezultatom 0:0. Valencia je premagala Granado z rezultatom 3:0 ter je sedaj daleč v vodstvu, tako da ji skoraj ni mogoče več odvzeti najvišjega naslova. Stanje na tablici: 1.) Valencia 29 točk, 2.) Barcelona 25 točk, 3.) Athletic Aviacion Madrid 25 točk.

V tekmovanju za francoski pokal so računi za zmago poklicnih in amaterskih moštev približno enaki. V nedeljo bi se moralo odločiti, katerih osem moštev bo še dalje tekmovalo, toda tri srečanja so se končala neodločeno in jih bo treba ponoviti. Neodločeno, in sicer z 1:1, so se končala srečanja: Toulouse—Bordeaux, Paris I—Rennes in Clermont—Paris II.

Belgijsko moštvo Antwerpena je zdaj za štiri točke na boljšem, v nedeljo mu je uspelo premagati belgijskega prvaka FC Mecheln z rezultatom 3:0. Stanje na tabeli: 1.) Antwerpen 32:8, 2.) Anderlecht 28:12 itd.

Ostale panoge

V table-teniškem tekmovanju dam v Tatrah je uspelo nemški prvakinji Trudi Fritzi (Dunaj), da je porazila vse svoje nasprotnice. V semifinalu se je srečala z Madžarko Kolosvary, ki jo je odpravila z rezultatom 2:1. V finalu se je sestala z zmagovalko bratislavskega turnirja Gizelo Farkas ter jo prepričevalno premagala z 2:1. V tekmovanju gospodov sta se zopet sestala brata Harangozo; starejši je premagal mlajšega po napeti borbi s 3:2.

Na povratku iz Slovaške se bodo hrvatski amaterski boksači ustavili na Dunaju ter nastopili dvakrat: prvič 9. februarja v Stockerauu in 11. februarja na Dunaju.

Italijanski evropski prvak v bantamu Bondavalli je prejel poziv na dvoboj za naslov evropskega prvaka. Pozval ga je Španec Luis Fernandez. Srečanje naj bi bilo že meseca marca v Madridu. Bondavalli je pristal.

u— **Nemški nogometni reprezentativci v filmu!** V kinu »Slogi« bodo od petka dalje prikazovali zanimiv športni film, v katerem nastopata dve moštvi, ki se v finalni igri borita za nemško prvenstvo v nogometu. Med nastopajočimi bomo videli najboljše nemške nogometne državne reprezentante, ki so že mnogokrat oblekli državni dres, kakor vratarja Jahna, dalje Kupferja, Lehnerja, Walterja, Tibulskega, Hoffmanna in druge priznane mednarodne igralce. Zadnji del filma je posnet v naravnih barvah. Športnikom priporočamo ogled!

s— **ŽSK Hermes (nogometni odsek).** Vsi igralci I. in rezervnega nogometnega moštva se vabijo, da se udeleže v nedeljo, 13. februarja, ob 10 sestanka v klubski pisarni na stadionu v Šiški. Po sestanku trening na dva gola. — Načelnik.

Mlado Jutro

Kako so odkrili kavo

Kave ne poznamo niti še 300 let. Leta 1672 je prinesel odposlanec turškega sultana Mohameda IV. prvo kavo za poskušnjo francoskemu kralju Ludoviku XIV., ki so ga Francozi imenovali »kralja sonca«. To darilo je bilo rojstni dan kave v Evropi. Toda hitro se je njegova uporaba povsod razširila. Še isto leto so ustanovili v Parizu prvo kavarno in osem let nato tudi v nemškem Hamburgu. Najbolj pa so ovirale razširjenje uživanja kave visoke carine, ki so jih povsod uvedli za uvoz te dragocene pijače. Takrat so imeli namreč uživanje kave za nekaj razkošnega in v širjenju kave so videli škodo za izdelovanje drugih domačih pijač. Zato so morali na primer v Nemčiji kmalu vse kavarne zapreti in vlada je uvedla posebne uradnike, vohalce kave, ki so hodili po hišah in vohali, ali morda ne kuhajo kje te dragocene pijače. In gorje tistemu, ki so ga dobili, da je kuhal kavo, pa ni plačal zanjo carine! Sicer je bila pa tudi kava sama takrat zelo draga. Če je kdo prinesel s potovanja majhen zavojček kave, ga je navadno dosti bolj

cenil kakor marsikatero darilo, ki je bilo po dandanašnjih pojmih neprimerno več vredno.

Arabci so poznali kavo že dosti prej. Odkrili so kavovec, drevo, ki raste na njem kava, in tudi način, kako se dá kava najbolje pripravljati. Saj so Arabci še danes nedosežni mojstri v kuhanju kave. Tudi svoje ime je dobila kava po arabski pokrajini Kaffi, kjer so jo Arabci najprej dobivali. Tam jo tudi še danes pridobivajo vsi iz malega mesta Mokke in razpošiljajo po vsem svetu.

Kavovo drevo je visoko do deset metrov in ima le malo semenja. Zdaj so pa to drevo že tako vzgojili, da raste le do višine dveh metrov in je tudi žetev obilnejša. Najlepši je pogled na to drevo, ko kava zori. Nekateri plodovi so zeleni, drugi rdeči in docela zreli vijoličasti.

Dandanes ne sade kave samo v Arabiji, ampak tudi v Zapadni Indiji in v Ameriki. Še zmeraj pa je najboljša arabska kava. V življenju Arabcev je uživanje kave zelo važno. Pijejo jo naravnost strastno.

Manica:

Ugibajmo

Trije fantje kopljejo v vinogradu. Vsled vročega dne in pridnega dela jih začne pošteno žejati. Ozrejo se okrog sebe, odkod bi dobili kaj mokrote. Prvi pravi:

»Glejta pastija, ki čaka vaških krav. Morda ima s seboj kaj pijače.«

Drugi vzklikne: »Saj je res tamle. Ko pride bližje, ga poprašamo, če ima kaj za popiti.«

»Jej,« pritakne tretji, »da bi bil že skoraj tu. Pijača je žejnemu pol življenja.«

Na bližnji njivi pleve stara ženica. Ko čuje fantovske vzklike, zakliče:

»Da ste žejni, pravite. I kaj bi pa radi pili?«

»Haha,« se zasmeje prvi. »Torej ste nas čuli. Pa ste bili premalo pazljivi. Saj je v naših vzdihih že povedano, kaj bi radi pili. Kar ugibajte!«

Ženica se zamisli .. Jutrovčki, pridružite se ji in pogodite, kakšne pijače so si fantje želeli!

Mali oglasi

Službe išče

DELOVODJO za žago v St. Vidu nad Ljubljano, iščemo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tehnik«. 3037-1

SAMOST. KUHARICA z daljšimi izpričevali, vešča vseh gospodinjskih del, išče mesta k boljši družini za ves dan. Ponudbe poslati na oglasni oddelek »Jutra« pod »Vestna in poštena«. 3022-1

Služba dobi

DEKLE pridno in pošteno, ki je vajena vsega gosp. dela v hiši s trgovino in gostilno, sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 2930-1a

FOTO pomočnika dobrega retuširja — takoj sprejmem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3049-1a

FRIZERKO dobro moč sprejmem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj salon«. 2925-1a

GOSP. POMOČNICO samostojno, za takoj ali po dogovoru, išče štiričlanska družina. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 3021-1a

PERICO k treem osebam iščem enkrat tedensko. Kamniška ulica 28, Šiška. 3000-1a

HIŠNIKA poročenega, brez otrok, iščem. Brezplačni izključeni. Nudim sobico in brezplačno električno razsvetljavo. Ponudbe pod »Pošten in trezen hišnik« na ogl. odd Jutra 3001-1a

DOBRO FRIZERKO iščem proti mesečni plači 1000 lir. Nastop takoj. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 2997-1a

POSTREŽNICO pošteno, za enkrat na teden, od pol 8. do 10., samo za posprav'anje, iščem. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3003-1a

PERICO za pranje malih brisač, dnevno, 50 komadov, iščemo. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 3004-1a

GOSPODINJ. POMOČNICO iščemo za takoj. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 3002-1a

Prodam

LIKALNIK krojaški, električni, 8 kg, nemške znamke, malo rabljen, se proda. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3041-6

LEICA IIIb Elmar 3.5, skoraj nova, in svetlobomerilec Electro-bewy, se proda. Naslov v oglas. oddelku »Jutra« 3044-6

ŠKORNJE št. 42 prodam. Ogled med 13. in 15. uro. Kržič Franc, Krakovski nasip št. 18. 3006-6

BLAGO za moško in damsko obleko, 10 m šifona, podlogo, vse staro blago, se proda. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 3043-6

USNJENO AKTOVKO črno, safian in nekaj metrov flanele, prodam. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 3045-6

2 MOŠKI SRAJCI dobro ohranjeni, 2 para spodnjih hlač, gojzerice in 1 par moških čevljev, prodam. Gospovetska c. 10-I, desno. 3056-6

HARMONIKO novo, z 120 basi prodam za 5000 lir. Rožna dolina, C. II. št. 18. 3055-6

NIZKE SNEŽKE št. 38, skoraj nove, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3054-6

MOSKO KOLO v dobrem stanju, z elektr. svetilko, ugodno prodam. Naslov v ogl odd Jutra. 3042-6

RADIO APARAT »Gnutz« nov, 4+1, model 42, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3047-6

MOSKO SUKNJO dobro ohranjeno za srednje postavo in pelerino, poceni prodam. Ogled dopoldne. Naslov v ogl odd. Jutra. 3064-6

STRUŽNICO in 2 kompresorja, ugodno naprodaj. Merkur, Puharjeva 6. 3007-6

TEKAČ za stopnišče, malo rabljen — ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3023-6

ZIMNICO na peresa, posteljno garnituro — ročno delo in trenckot, prodam. Domobranska cesta 23, I. nadstr. levo. 3007-6

JUTA VREČE kolomaz, karbolinej, čistilnedež, Barit (težki špat), bela kreda (kletjev karbonat), v zalogi pri tt. Petronafta A. Hmelak, Ciril Metodova (prej Tyrševa) 35a. J-365-6-M

PRODAM: citre in 2 para moških, dobro ohranjenih škornjev št. 41—42, primernih za mesarje ali voznike. Ogled med 18. in 19. uro. Naslov pove ogl. oddelek »Jutra«. 3019-6

ŽENSKO KOLO dobro ohranjeno, kompletno, z dinamo, skoraj novo, in gojzerice št. 37, čisto nove, proda Oblak, Hrenova 12 — dvorišče. 3018-6

LUX APARAT (Staubsanger), skoraj nov — ugodno prodam. Ogled od 9. do 11. ure, dop. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3014-6

MIŠI, PODGANE in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ul. 1 2908-6

DVE KAPNI ženske snežke, št. 40, rjave visoke čevlje, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3013-6

DVA LESTENCA prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3011-6

Kupim

STEKLENICE razne vrste, kupujemo. Dobro plačamo! Na Vašo željo jih prevzemamo na domu. B Guštin, Vodnikov trg št. 2 J-318-M

OTROŠKI VOZIČEK športni ali globok, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj«. 2544-7

KUPIMO: Cankar: Zbrani spisi IV. in V. zvezek; Levstik, Zbrana dela, I. izdaja; Jurčič, Zbrana dela, I. izdaja; Stritar, Zbrana dela, I. izdaja. — Knjigarna Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva c. 16. 30228-7

KNJIGE v raznih jezikih, znanstvene, novejšega časa, časopise in tudi cele knjižnice kupuje stalno knjigarna Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva c. št. 16. 3029-7

ŽIMO ALI VOLNO za dve postelji, in eno moško žepno uro po možnosti tudi v zamenjo, kupim. Naslov v oglas. oddelku Jutra. 3051-7

DAMSKO KOLO dobro ohranjeno, kupim. Naslov pustite v oglasnem oddelku Jutra pod »Dobro kolo«. 3046-7

SAKSOFON kupim. Franc Zajc, Pražakova 10-II. 3040-7

ČRNE SKORNJE oficirske, št. 42—43, dobro ohranjene in oficirske jahalne hlače, tudi dobro ohranjene, kupim. Plačam dobro. Ponudbe s točnim naslovom na ogl. odd. Jutra pod »Uniforma«. 3012-7

KUPIMO: bicikije, motorna kolesa, ter gume za motorna kolesa in bicikje. Merkur, Puharjeva 6. 3005-7

STARE ZAMASKE neuporabne in vsakovrstne plutovinaste odpadke, kupimo v vsaki količini. Emonska cesta 2, dvorišče — pisarna. 3058-7

MIZNI ŠTEDILNIK z dvema ploščama in pečnjakom, dobro ohranjen, kupi Lončar Franc, kleparstvo — Figovčevo dvorišče. 3031-7

OTROŠKI VOZIČEK dobro ohranjen, kupim. Ponudbe s ceno na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Globok«. 3008-7

MOŠKO OBLEKO ali blago kupim. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 2994-7

KUPIMO PROTI DOBREMU plačilu preprege, kauč, pohištvo za samsko sobo in pisarno ter pisalno ali klavir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3036-7

Stanovanja išče

STANOVANJE eno-, dvo- ali trisobno, v širšem centru iščeta zakonca brez otrok. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Mirna in snažna stranka«. 2943-21a

DO 5000 L NAGRADE dobi, kdor mi odstopi ali preskrbi malo komfortno stanovanje ali garsonjero. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »V strogem centru«. 3053-21a

VILO v Ljubljani izven bloka — odam v najem v zamenjo za 3-sobno ali večsobno stanovanje v mestu. — Naslov v ogl. odd. Jutra. 2974-21a

Posest

STIRISTANOVANJSKO hišo pri dolenjskem kolodvoru takoj ugodno proda Janko, Kapitelska ul. 3. 2017-20

HIŠO — VILO manjšo eno ali dvodružinsko, z vrtom, kupim ali vzamem v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takojšnja vselitev«. 2917-20

Sobe išče

PRAZNI SOBI ali eno sobo s souporabo kuhinje, iščeta mirna zakonca brez otrok. — Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Čimprej v središču mesta«. 2947-23a

DVE PRAZNI SOBI ali eno veliko s posebnim vhodom, iščem. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Miren in točen plačnik«. 3043-23a

DO 4000 L NAGRADE dobi, kateri mi odstopi ali preskrbi garsonjero v centru. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Po možnosti takoj«. 3052-23a

GARSONIERO ali prazno sobo s kopalnico, iščem. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Mladoporočenca«. 3050-23a

PRAZNO SOBO sončno, iščem v bližini muzeja. Ponudbe na ogl. oddelek Jutra pod »Mirna stranka«. 2990-23a

MLAD GOSPOD tujec, išče takoj stanovanje pri samostojni gospodinji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trst-Ljubljana«. 3009-23a

PRAZNO SOBO ali garsoniero iščem v centru mesta. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod »Točno plačam«. 2998-23a

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO sončno, lepo, veliko — oddam. Poleg sobe je kopalnica za souporabo. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 2996-23

OPREMLJENO SOBO v središču mesta oddam s 15. febr. Ogled od 9. do 11. in popoldne od 4. do 6. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 2966-23

VELIKO SOBO sončno, s posebnim vhodom z uporabo kopalnice, oddam 2 osebama. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3008-23

OPREMLJENO SOBO za 1 ali 2 osebi, s posebnim vhodom in souporabo kopalnice takoj oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 3020-23

SOSTANOVALCA sprejmem v lepo sončno sobo, event. tudi na dobro domačo hrano. Vodnikova cesta 165, I. nad. 2995-23

PRAZNO SOBO ob tramvajski progi, oddam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 2788-23

Razno

VAŠE ROKAVICE in usnjene čevlje, vse usnjene izdelke, barvamo in semiš čevlje, čistimo po najnižji ceni. Džemal Hairuli, Mestni trg 11. J-340-M-37

Pozor! ZNANSTVENIK psiholog — Moder — se nahaja v Ljubljani Trstenjakova ulica št. 1/I. levo — poleg kavarne Majden. Iz psave vam pove značaj in prihodnost. Razloži vam astrološka in biromantska vprašanja. — Pišite mu, ali pa se osebno javite dnevno od 14. do 17. ure; ob nedeljah tudi od 10. do 12. ure. M.—336-37

BIROMANTINJA Marija Vam točno označi Vašo življenjsko pot. Sprejema: od 10. do 12. in od 2. do 5. ure. — Ob nedeljah: od 10. do 12. ure. Puharjeva 1-II, zadnja vrata, levo. 2965-37

ZLATA KNJIGA dekleta in žene — edinstvena — s poučno vsebino, izide konec februarja. — Predhodna sprejema: Potovalni urad na Gosposvetski cesti 3; Servis Biro, Šelenburgova ul. 4; Samozaložba, Rimska c. 10, levo. 3232-37

ZAPESTNA URA damska, kromana, se je izgubila dne 30. januarja med alarmom od Suttnerja do Pod trančo. Poštenega najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi na ogl. oddelek Jutra. 3039-37

PES FOKSTERIER bel, s črnimi lisami, črnim kratkim repom in rjavkasto glavo, sliši na ime »Abie, nosi pasjo znamko štev. 197-1943, se je izgubil. Najditelj naj ga pripelje proti nagradi v Muzejsko ulico 5-IV., Lesija. 3030-37

OD 6 LET DALJE se sprejemajo dečki in deklice v harmonikarski tečaj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 2716-37

SVARIM pred nakupom moškega kolesa, ki mi je bilo ukradeno od petka na soboto v Tesarski ulici 7. — Kolo je novo, črno pleskano, angleške znamke, št. 188.345, z belimi gumami. Izsledilcu nudim nagrado. — Dolenc Franc, Groharjeva ul. 19 3015-37

Prevodi, prošnje, prepisi, razmnoževanja, informacije »SERVIS BIRO«, Šelenburgova ul. 4 tel. št. 2109

†

Zapustil nas je dragi oče, mož, gospod

IVAN ŠIPEK

Umrl je v Laškem po dolgotrajni bolezni v starosti 70 let.

Pogreb pokojnika je bil dne 31. januarja 1944. v Laškem.

Ljubljana, 9. februarja 1944.

Žalujoča žena: Josipina roj. Perhavec; žane, Evgen, Cita, Stanko, otroci — in ostalo sorodstvo.

†

Padel je naš sin, brat

ing. Simčič Mirko

Da bi bil zadnja žrtev dežele, ki jo je ljubil in za katero je dal življenje! Prosi Boga, naj dà, da spregledajo.

Pogreb je bil včeraj popoldne v Trstu. Requiem bo danes, v četrtek, ob 7. uri v stolnici. Čas maše zadušnice bo javljen pozneje.

Ljubljana, 9. februarja 1944.

Družina SIMČIČ in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem prijateljem, znancem in stanovskim tovarišem, ki so mojega nepozabnega brata, oziroma našega strica, gospoda

Jurija Schaffer-ja

spremili k večnemu počitku ter ga obdarovali s cvetjem, se iskreno zahvaljujemo. Prav posebno hvalo pa smo dolžni gospodom Skabernetom za prekrasni venec, še bolj za izredno širokogrudno podporo, ki so jo poklanjali svojemu, zadnja leta dela nezmožnemu uslužbencu.

Prav tako se zahvaljujemo gospodu mestnemu fiziku dr. Rusu za neštete obiske ter za vso zdravniško in socijalno pomoč, ki jo je nudil pokojniku.

Ljubljana, 8. februarja 1944.

Globoko žalujoča sestra MALČI SCHAFFER in ostalo sorodstvo

†

Umrla nam je naša ljuba sestra, teta in sestrična, gospa

Marija Pušar

roj. PORENTA
vdova po strojevodji drž. žel.

Pogreb drage pokojnice bo v petek 11. februarja 1944 ob 2. uri popoldne z žal, kapele sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Trst, Ljubljana, Št. Vid, Domžale, Idrija, Jarše-Mengeš, dne 9. februarja 1944.

Žalujoči: FRANC in ANICA PORENTA; DORA in IVAN PORENTA; MILKA KORENT; IVANKA in MARIJA PORENTA; ALOJZIJA MERLAK roj. PORENTA in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem, ki ste izkazali spoštovanje in pozornost naši dragi soprogi in mami, gospej

Antoniji Jarc

roj. ČRNAGOJ

izrekamo iskreno zahvalo. Prisrčna hvala g. dr. Misu za večletno zdravljenje. Zahvaljujemo se prečastiti duhovščini in vsem, ki ste jo spremili na zadnji poti. Toplo zahvalo izrekamo za poklonjeno cvetje in pevskemu društvu »Sloga« za ganljive žalostinke.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek 11. t. m. ob 8. uri v župni cerkvi sv. Jakoba.

V Ljubljani, 9. februarja 1944.

GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI.

Harry Hoff: 26

ZLATA PIJANOST

Kriminalni roman

Pobožal jo je po črnih laseh. »Da — žal mi je. Vendar ne gre drugače. Nikar ne bodi huda. Zdaj moram takoj spet oditi; prišel sem le toliko, da ti povem, kako je.«

»Hvala ti. Seveda te razumem in sem tudi zadnja, ki bi te hotela odvračati od dela. Če bo količkaj mogoče, pa prideš, jeli?«

Obljubil je bil in je ostal mož beseda. Ob četrt na eno je spet prišel.

Lobato ga je prisrčno pozdravil in mu krepko stisnil roko. S hčerko je bil še enkrat odkrito govoril, tako da je imel zdaj popolno sliko o vsem. Povedala mu je bila tudi to, da jo misli Braun šele tedaj zasnubiti, kadar bo njegovo delo v Serri Ouro dokončano.

Med kosilom so se živahno razgovarjali o dosedanjem razvoju Serre Ouro in o njeni prihodnosti. Ali bo »mesto« ostalo, ali bo nekega dne spet izginilo s površja zemlje?

»Izginilo?« je Eliza povzela besedo, ki jo je bil oče izrekel.

Braun je opozoril, da je vse na tem, kako bogata so tukajšnja ležišča zlata. Od Barreta je vedel, da pravkar več geologov raziskuje to vprašanje. »Že mnogokrat se je zgodilo,« je rekel Braun, »da so pokrajine, ki so bile izprva bogate s prirodnimi zakladi, nenadoma spet opustele, kakor hitro so nehale dajati dovolj dobička. Na zemlji je že obilo zapuščenih mest, ki so nekdaj cvetela, zdaj pa jih spet zarašča pragozdno zelenje.« Braun je navedel nekaj krajev, ki jih je bila doletela takšna usoda.

Baš ko se je hotel komisar po kosilu posloviti, je prišel Orechas. Major je osupnil, ko je pri svaku mahoma zagledal Brauna. Na policijskem uradu mu baje niso mogli povedati, kje je komisar. Vedeli so le, da je šel »h kosilu«. A da sedi tu — vraga in še kaj! Na to možnost Orechas ni bil pomislil. Z vprašujočimi, da, skoraj bodečimi očmi je premeril komisarja. »Tak tu tičite!« je rekel, ko je bilo obče pozdravljanje končano. »Da sem to vedel, ne bi bil najprej tekel na policijski urad.« Njegove besede niso zvenele prijazno. Braun se je nehote zdrznil. Obhajala ga je neprijetna slutnja, kakor da se mu zbira nad glavo oblak. »Pravkar sem hotel iti spat, gospod major,« je odvrnil. »Saj nisem mogel vedeti, da boste sami prišli.«

»Seveda. Tem bolj neprijetno ste zdaj presenečeni.«

Vsaka beseda, ki jo je izrekel major, je zadela Brauna kakor puščica. Zakaj naj bi bil neprijetno presenečen? Kaj je hotel Orechas reči?

»Motite se, gospod major,« je odvrnil takisto prijazno kakor prej, »narobe bi skoraj rekel. Veseli me, da vam bom mogel kar precej osebno poročati o vsem.«

Lobato je posegel vmes. »Gospod Braun je bil naš drugi gost,« je dejal. »Tu smo se kaj naglo zbližali. Kako se je zgodilo, ti povem kasneje, Bernardo. — Daj, sedi že. Si obedoval? Eliza bo gotovo še lahko dala kaj na mizo — jeli, dete?« Obrnil se je k hčeri, ki je plaha in žmedena stala zraven njega, ter jo ljubeče uščenil v lice.

Braun je rekel: »Dovolite, da se zdaj poslovim.«

»Čakajte me v policijskem poslopju!« je ukazal major.

Braun se je strumno vzravnal, odvrnil: »Razumem!« in odšel.

»Nič kaj ljubezniv nisi bil s svojim komisarjem,« se je Lobato obrnil k svaku, ko je Braun zaprl vrata za seboj.

Orechas se ni dal ujeti na to pripombo. »Kakor slišim, je tukaj vse narobe,« je rekel. »Umori — vlomi — tatvine — tako rekoč na tekočem traku. In naj bo človek dobre volje? Zdi se mi, da bom moral vzeti preiskavo sam v roke.«

»Ne, tega pač ne bo treba!« se je oglasila Eliza, ki je bila pravkar s skledo v rokah stopila v sobo in slišala stričeve besede. »Komisar bo že vse sam opravil.«

Orechas jo je osuplo pogledal, ne vedoč, kaj naj odgovori. Lobato se je nasmehnil. »Da, dragi,« je dejal, »Eliza ga ima v velikih časteh. Pa tudi jaz mislim, da ima prav.«

»Kaj je to?« je vprašal major in se prijel za čelo. »Vsi se tako toplo zavzemate za gospoda Brauna — ali res že tako natanko poznate njegove zmožnosti?«

»Vsekako upam, da mi ne bo nezmožen zet,« je bleknil Lobato. »Strmiš, kaj ne, dragi svak? Daj, da ti pojasnim —«

Orechas je molče in ves osupel poslušal pojasnilo. Eliza je kdaj pa kdaj pritaknila kako besedo. Spet se je živahno zavzela za Brauna. Major je bil videti od vsega, kar je slišal, prav malo navdušen. »Kako moreta človeku na prvi mah tolikanj zaupati ko sta ga komaj spoznala?« ju je pograjal. »Res je, da so mi priporočili komisarja kot moža na svojem mestu, ali — ne vem —«

»Svoje zmožnosti bo tu že dokazal,« je zatrdil Lobato. »Glede na okoliščine, ki sem ti jih pravkar opisal, mu mora biti še posebno mnogo do tega.«

Orechas je vstal. »Takoj pojdem k njemu, da mi vse razloži,« je rekel, ne da bi se katero zinil o tem, kar sta mu bila povedala.

•

Peixote je bil brez izmikanja privolil, da spremi Torneya na odpravo k neznanemu mrliču. Moža sta odjezdila na dveh šilih mezgih ter vzela s seboj Indijanca, ki je bil posebno spreten iskalec sledov.

Čez dve uri in tri četrt so prispeli do »srebrnega studenca«. Razmeroma hladna voda, ki je vrela globoko izpod skale, je bila njihovim izsušenim grlom prava dobrota. Tudi živali so takoj napojili.

Ozko, komaj vidno stezo, ki je vodila odtod skozi gozd, so kmalu našli. Med tem ko sta ostala mezga pod Peixotovim varstvom zadaj, se je Torney z Indijancem sam plazil naprej po gosto zaraščeni hosti.

Zrak je bil vroč kakor v rastlinjaku in je postajal še čedalje neznosnejši. K temu se je pridruževala nadloga mrčesa, ki sta ga komaj otepala. A kaj je pomagalo vse to — nalogo je bilo treba opraviti.

Mehka tla so se bolj in bolj vdajala pod nogami.

Steze vobče ni bilo več razločiti. Moža sta si morala z macheto, grmovniškim nožem, krčiti pot.

Prišla sta do močvirja. Že se je tu pa tam polesketavala kalna, umazana voda. Indijanec je vohljal po zraku in zdajci mignil Torneyu z roko. »Napak šla,« je rekel »drugo pot!«

Zdaj sta ubrala nasprotno smer. Treba je bilo napraviti velik ovinek okrog enega izmed rokavov močvirja, ako se nista hotela izpostaviti nevarnosti, da utoneta.

Nazadnje so postala tla spet nekoliko trdnejša. Opazila sta tudi nekakšno stezo,

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen. — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Virant. — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle - Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič